

הערות על שיעורו של הגר"פ ברונפמן שליט"א, נמסר בחוה"מ פסח תשע"ת. הוקלד מילה במילה. ניתן לשמיעה ב'קול הלשון'.

הקדמה:

א. להלן מקצת מההשגות שנכתבו על שיעורו של הרב שליט"א, ע"י הרבנים העוסקים בתחום. והכל למען בירור האמת. ומכיון שהרב שליט"א אמר בשיעור שאינו מונח בתחום, אלא שידוע קצת יותר מאברך רגיל - ואף הודיע כי הוא מסכים ששיגו עליו, באנו במגילת ספר זו להעיר את הידוע לנו, למען אהבת האמת ולהסיר רבים מעוון.

ב. כל הערה הכתובה לקמן יש אודותיה מסמכים מלאים הכוללים; הקלטות, סרטונים, תכתובת מייל מקורית וכיו"ב. ניתן לקבלם במייל 8388832@gmail.com הערה שלא היה ניתן לגבותה ע"י הקלטות ומסמכים באופן מלא, לא נכנסה לקונטרס זה.

ג. הבאנו את השיעור במלואו, עם זאת כדי לא להכביד על הקורא, הדגשנו את המילים עליהם אנו רוצים לבלו בהערה. יצויין שעצם קריאת השיעור, מקנה למעיין אמת מידה, איזה שרשרת של קולות בהלכה נדרשות כדי להתיר את השיעור, מה שלא קיים בשום תחום אחר. (הרב עצמו מציין זאת בדרך זו או אחרת, ניתן לראות זאת ע"י כך שרוב השיעור מובנה על הטלת ספיקות והעמדת שאלות אודות האיסור, אולי כך ואולי כך, ואין בו תוכן עיוני ברור מדוע הדבר מותר).

ד. חשוב לציין כי מחמת התעסקותינו בתחום זה זמן רב (יותר מחצי שנה, למעלה ממנין אברכים ורבנים), מטבעם של דברים ידוע לנו על כמה דברים שאמיתתם הפוכה ממה שהובא בשיעור. אמת היא, שלחקור תחום זה נדרש לקרוא כשני מחקרים ביום בממוצע, דבר שאין ביכולתו של הרב שליט"א לעשות (ואכן הרב הודיע שאינו מונח בתחום, כדלקמן). עכ"פ משום כך היה עלינו להעיר הערות רבות יותר, אך מיסת הזמן שעמדה לרשותנו קצרה מלעשות זאת, ועוד חזון למועד אם יהיה צורך בע"ה.

ה. הושם דגש שההערות יהיו שוים לכל נפש, גם לאלו שלא עמלו בהלכ' תערובות יוכלו להבין את הדברים באר היטב. עם זאת, יש איתנו הערות מאב"ד חשוב, אשר מקיפות את הנושאים המדוברים כאן באור יקרות, מתוך צלילה לנבכי סוגיית תערובות הדק היטב - אשר כאן הם הובאו בקצרה ממש. ניתן לקבלם במייל הנ"ל.

ו. דבר שהערנו עליו, והוא חזר ונשנה במשך השיעור כמה פעמים, לא הערנו בכל פעם, אלא הסתפקנו בהערה אחת, והקורא ממילא יקיש לכל המקומות. כגון, במה שהרב נקט רבות בשיעור שאפילו שיער מהטמפל אין איסורו מבורר, אלא הוא רק ספיקא דדינא, הוכחנו פעם אחת שמדובר בדין גמור ולא ב'ספיקא דדינא', וכן הלאה. עם זאת כאשר הטעות הקשתה להבנת הדברים, השתדלנו לציין את התיקון בכל פעם, כגון כאשר הרב הזכיר שהנידון הוא 'זריקה המשתברת', ציינו בכל פעם שצ"ל 'כעין זביחה', כיון שאין הבנה לדברים ללא זה.

ז. דברי הרב שליט"א כתובים בכתב כזה, וההערות כתובים בכתב כזה.

שיעור

יש נושא שבזמן האחרון עלה לכותרות, הענין של פאה נכרית, אני רוצה קצת לברר את הענין של הכשרות. הגמ' בע"ז אומרת בדף נא. אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב עבודת כוכבים שעובדים אותה במקל, שיבר מקל בפניה חייב ונאסרה, זרק מקל בפניה חייב ולא נאסרת, הפירוש שאם היה ע"ז אז אם עובדים אותה במקל, אז המפרשים הסבירו שמדובר דוקא בע"ז שעובדים אותה עם מקל, שיש פה שייכות לע"ז, שהמקל הזה הוא שייך לע"ז (א.ה. המקל אינו צריך להיות שייך לע"ז, ראי' לקמן), איך עובדים אותה במקל, מקשקשים עם המקל ועובדים אותה, אז אם קשקשו במקל חייב והמקל לא נאסר, אם שברו את המקל אז חייב והמקל נאסר, למה המקל נאסר מכיון שזה נאסר מדין תקרובת ע"ז, זה דעת רב.

בהמשך של הגמ' מביאה הגמ' דעת רבי יוחנן, **שרבי יוחנן אומר שמה שנאסר בתקרובת ע"ז זה דוקא דבר כזה שמביאים אותו לגבי המזבח**, דבר שמקריבים אותו לגבי המזבח כמו ענבים חטים וכד' דבר כזה הוא נאסר, דבר שלא מקריבים אותו לגבי המזבח הוא לא נאסר, מחלוקת רב ורבי יוחנן.

יש להעיר:

רבי יוחנן לא אמר כך. ז"ל הגמ' "א"ר אבהו א"ר יוחנן מנין לזובח בהמה בעלת מום לעבודת כוכבים שהוא פטור, שנאמר 'זובח לאלהים יחרם בלתי לה' לבדו', לא אסרה תורה אלא כעין פנים".

במבט ראשון נראה שהסיבה שרבי יוחנן מתיר את התקרובת הנ"ל היא משום שאינה עולה ע"ג המזבח - כפי שהרב אמר. אולם יש בזה מחלוקת ראשונים, ורובם לא מבארים כדברי הרב. רוב הראשונים מבארים שרבי יוחנן ס"ל כרב, אלא שבהמה בעלת מום גרע [או משום שאת זה הע"ז לא רוצה (רמב"ם), או מפני שמיירי באין דרכה בבהמה כלל (תוס')].

לעומתם, הרמב"ן והרשב"א לומדים ברבי יוחנן שהסיבה שלא הוי תקרובת, היא משום שלא עולה ע"ג המזבח. (להלן נראה שאין זה נוגע לעניינינו, כיון שהרמב"ן והרשב"א לא דיברו על ירָאָה שחוק עבודתה בכך, דבכגון זה מספיק אף לדידהו 'כעין זביחה' [היינו כל חיתוך שהוא], כמבואר בשו"ת הרשב"א ח"ג סי' שע"ה, ורא' להלן).

דברי הרב:

במחלוקת הזו, אז הרמב"ן והריטב"א הם פסקו כמו רבי יוחנן, שמה שנאסר נאסר אך ורק דברים שמקריבים לגבי המזבח, דברים שלא מקריבים לגבי המזבח לא נאסרים, אז א"כ לפ"ז מקל ששברו אותו לפני עבודה זרה הוא לא נאסר בתקרובת ע"ז, הוא חייב מצד עובד עבודה זרה אבל הוא לא נאסר בתקרובת עבודה זרה, זה דעת הרמב"ן ודעת הריטב"א.

דעת הרמב"ם ודעת הטור לא ככה, הרמב"ם והטור סוברים שהם לא חולקים, מה שלפי רבי יוחנן נאסר זה אפילו שלא היה זריקה המשתברת (א.ה. צ"ל כעין זביחה), לא היה משהו ששובר אז ג"כ זה נאסר, אבל אם זה דבר שלא עובדים אותו, לא מכניסים אותו בפנים, אין כזו עבודה בבית המקדש, אז צריך זריקה המשתברת (א.ה. צ"ל כעין זביחה), אם אדם מביא ענבים או חטים לעבודה זרה אז זה נקרא תקרובת עבודה זרה אפילו לא עשו דבר השובר, אפילו שלא עשו זריקה המשתברת (א.ה. צ"ל כעין זביחה), אבל אם זה דבר שלא מכניסים אותו לפנים אז הוא נאסר אך ורק אם יש זריקה המשתברת. ככה פוסק הרמב"ם, ככה פוסק הטור, וככה פוסק רש"י.

יש להעיר:

אין הדיון כאן מצד 'זריקה המשתברת', כי אין כאן 'זריקה', אלא מצד 'כעין זביחה'. וז"ל השו"ע יו"ד קלט, ג: "...אבל דבר שאין מקריבין ממנו בפנים, אינו נאסר אלא א"כ עשה ממנו כעין זביחה, או כעין זריקה המשתברת, והוא דרך לעבדה באותו דבר, אף על פי שאין דרך לעבדה בזה הענין. כיצד, עבודת כוכבים שעובדים אותה שמקשקים לפניה במקל ושיבר מקל לפניה, נאסר, מפני ששבירת המקל דומה לזביחה". שגגה זו חוזרת ונשנית לאורך השיעור.

דברי הרב:

בדעת הרא"ש אז יש מחלוקת, הרב אלישיב כותב שיש מחלוקת, הטור בדרך כלל כשהוא מביא את הפסקים אז אם הרא"ש כתב ככה אז הוא אומר אדוני אבי הראש כך כתב, הטור לא מביא את דעת הרא"ש, אז הגירסא לפי הגירסא של הטור אז הרא"ש כמו רבי יוחנן שמקל מכיון שהמקל לא מביאים אותו לבית המקדש אז אם שברו אותו הוא לא נהפך להיות תקרובת עבודה זרה, הוא מותר, אבל לפי הגירסא שלנו שיש ברא"ש אז הרא"ש סובר כמו הרמב"ם

יש להעיר:

הרב אלישיב זצ"ל כתב להיפך. וז"ל (במכתבו להגר"י בעלסקי, אור ישראל מאנסי שנה לו, הרב בעלסקי טען שהרא"ש נוקט לא כרב. כתב על כך הגריש"א): "והנה הטור בסי' קל"ט פסק 'אליל שעובדין אותה במקל פירש שמקשקשין לפניו במקל ושבר מקל לפניו נאסר, ששבירת מקל דומה לזביחה', (א.ה. כוונת הרב אלישיב לומר דהטור פסק בהדיא כרב) וכ"כ בשו"ת שבות יעקב בהשמטות לח"א סי' י"ב, זל"ש 'באשר שידוע ומפורסם הביאו הסמ"ע בדוכתי טובא - שבכל מקום שפסק הטור נגד הרא"ש אביו צריך להביאו', זאת ועוד בפסקי הרא"ש שלפנינו [ע"ז פ"ד סי' א] כתוב 'והא דבעינן זריקה המשתברת היינו בדבר שאין מקריבין ממנו בפנים כגון שבירת מקל', עכ"ל הגריש"א זצ"ל.

נמצא דהא שהטור לא כתב זאת בשם אביו הרא"ש, אין בזה ראייה שהיה לו גירסא אחרת ברא"ש. ואדרבה, אילו היה פוסק לא כהרא"ש, היה מביאו.

דברי הרב:

שיש את שני העניינים, אם זה דבר שמביאים אותו לבית המקדש כמו ענבים כמו חטים וכד' אז זה נאסר אפילו אם זה לא זריקה המשתברת (א.ה. צ"ל כעין זביחה), עצם זה שאתה מביא אותו לבית עבודה זרה זה נאסר בתקרובת עבודה זרה, אבל אם דבר שלא מביאים אותו לבית המקדש אז דבר כזה אז אם עובדים איתו עבודה זרה צריך פה זריקה המשתברת (א.ה. צ"ל כעין זביחה), אם יש זריקה המשתברת (א.ה. צ"ל כעין זביחה) אז זה נאסר.

אז יוצא ככה, דעת השו"ע בסי' קלט, השו"ע מביא כדעת הרמב"ם וכדעת רש"י שאם יש דבר שלא מביאים אותו לבית המקדש אז אם יש זריקה המשתברת (א.ה. צ"ל כעין זביחה) אז הוא נאסר מדין תקרובת עבודה זרה. תקרובת עבודה זרה אין לה ביטול ונאסר עולמית.

יש להעיר:

לא רק רמב"ם ורש"י נקטו כך, אלא גם: מאירי (ע"ז נא), ס' ההשלמה (ע"ז פ"ד אות א), היראים (סי' קא), שאילתות דרב אחאי גאון (פ' מצורע שאילתא פ"ח), ראבי"ה (ע"ז נא ע"ב), תלמידי רבינו יונה (שם), פסקי הרי"א (ע"ז פ"ד ה"א), ועוד. (רא' לקמן).

דברי הרב:

יש עוד מחלוקת, נפק"מ לדינא ג"כ, יש מחלוקת המנחת חינוך ואחרונים אחרים, מהקצות ככה משמע, האם בן נח מוזהר על תקרובת עבודה זרה, זה נפק"מ להמשך הדברים, אז דעת המנחת חינוך שבן נח האזהרה שלו זה על עבודה זרה ולא

על תקרובת עבודה זרה, אבל מהקצות ועוד אחרונים משמע שהאזהרה של הגוי זה לאו דוקא על עבודה זרה עצמה אלא זה גם על תקרובת עבודה זרה. המנ"ח נמצא במצוה תכו.

ש. מותר לגוי להקריב?

ת. לא, הוא לא מוזהר, זאת אומרת כשהוא משתמש עם תקרובת עבודה זרה אין לו איסור להשתמש בזה, **האיסור זה רק לעשות את זה אבל אין לו איסור להשתמש בזה**, זה נפק"מ לגבי המשך הדברים.

יש להעיר:

דברי הרב לא מובנים כלל. דהנה הרמב"ן (ע"ז נט ע"ב), תלמידי רבינו יונה (שם), וזהר"ן (שם) ס"ל דגוי מוזהר על תקרובת! וז"ל: "אבל כשנסכו (הגוי) לע"ז ממש, מחייב בתשלומין, דמקלא קלייה, כיון דאסיק עלי' שמא דע"ז, ואסריה בין לדידיה בין לאחרים, שאיסורה של ע"ז אף בבן נח הוא נוהג". וכן ס"ל כמה מגדולי האחרונים (ספר 'עבודת עבודה' להגרש"ק, ע"ז טו ע"ב, 'צפנת פענח' ה' מאכלות אסורות יא, א. 'שבות יעקב' ח"ג סימן לח, ועוד - רא' הרחבה בס' 'הישכם אוהבים' בתשובת הגר"א מחפוד שליט"א). אמנם יש שכתבו דאינו מוזהר, אך לא כתבו כן מחמת ראייה מן הש"ס ופוסקים, וודאי אילו ראו דברי הראשונים הנ"ל היו סוברים כן.

דברי הרב:

אז יוצא שיש פה מחלוקת הראשונים, להלכה השו"ע פוסק שגם אם לא מביאים לביהמ"ק מ"מ אנתנו אומרים אם יש זריקה המשתברת (א.ה. צ"ל כעין זביחה) זה נאסר. זה ההקדמה, זה היסוד של כל הדברים.

עוד הקדמה, ההודים הם עובדים עבודה זרה עד היום הזה, ואחד מחלקי העבודה זרה שהם עובדים זה מה שהם מקריבים את השערות שלהם, יש כל מיני אגדות וכל מיני סיפורים מה בדיוק, אבל היסוד הוא אחד שהם מרגישים שבוה שהם מביאים את השיער ושיער אצלם זה דבר חשוב אז אם הם עושים הקרבה, זה מסירות נפש לעבודה זרה, והם נותנים לו את המתנה, נותנים מתנה לע"ז את השערות שלהם, אז ככה זה היה אלפי שנים, זה לא דבר חדש הע"ז שלהם. רק כל השנים הם הוציאו את השערות, אחרי שמביאים את השערות לבית התפילה שלהם היו זורקים את זה לפח הזבל. לאחרונה, וזה כבר שלשים חמישים ארבעים שנה, הם תפסו שיש פה ענין רווחי, אז הם לוקחים את השערות האלה והם מוכרים אותם לשוק ומרויחים מזה מליוני דולרים.

עכשיו התעוררה שאלה האם שערות של הודו יש בזה דין של ע"ז או שערות של הודו אין בזה דין של ע"ז, אני מדבר על שערות של הודו. אז לכאוי כשאנחנו דנים על שערות של הודו הרי יש בזה, כיון שהם רוצים להקריב את זה, הם רוצים לתת את השיער לע"ז שלהם, לתיפלות שלהם, אז לכאוי יש בזה זריקה המשתברת (א.ה. צ"ל כעין זביחה), לוקחים, גוזזים את השערות, אז גזיזת השערות זה הזריקה המשתברת (א.ה. צ"ל כעין זביחה).

אבל כשאנחנו באים לדון פה, להתעמק בדבר הזה, אז יש פה כמה שאלות. לכאוי אין בזה זריקה המשתברת (א.ה. צ"ל כעין זביחה), כי כתוב בראשונים שאם אחד שובר מקל סתם לע"ז, לוקח מקל ואומר לכבוד ע"ז אני שובר מקל, אז זה לא תקרובת ע"ז, כדי שזה ייחשב תקרובת ע"ז צריך שהדבר הזה יהיה מיוחד לעבודה לע"ז, מקל שמקשקשים איתו לפני ע"ז אם שוברים אותו אז נהפך לדין תקרובת.

עכשיו מה פה העבודה, העבודה פה זה שמביאים את השערות לע"ז (א.ה. שגג בזה, העבודה מתחילה בגזיזה ומסתיימת בהנחה בכלי ההונדי - כלי הגשה לאליל, ורא' להלן) שמים את השערות, עכשיו אם היו אוספים את השערות שמביאים חותכים אותם לשנים אז זה ודאי נקרא זריקה המשתברת (א.ה. צ"ל כעין זביחה), אבל הזריקה המשתברת (א.ה. צ"ל כעין זביחה) פה מתחילה לפני כן, לא בזמן ש? אלא לפני שמביאים אותה אז יש זריקה המשתברת (א.ה. צ"ל כעין זביחה), אז באופן כזה לכאוי אין בזה שום שייכות לע"ז, זה עדיין לא נהפך להיות למקל שעובדים בו ע"ז, מתי זה נהפך למקל

שעובדים בו ע"ז אך ורק כשגזזו את זה ומביאים את זה לבית התיפלה שלהם אז זה מקל שעובדים בו ע"ז, לפני כן לא, זה שאלה אחת.

יש להעיר:

דברי הרב לא מובנים. אין דין שיהא מקל מיוחד לע"ז, אלא שהע"ז תהא כזו שדרך עבודתה ע"י מקל. וזה יכול להיות כל מקל. וז"ל השו"ע (הובא לעיל): "עבודת כוכבים שעובדים אותה שמקשקשים לפניה במקל ושיבר מקל לפניה, נאסר, מפני ששבירת המקל דומה לזביחה", ולא נזכר בדבריו או בשום פוסק דבעי לשבור את המקל 'הידוע לה', אלא כל מקל שיקח וישבור אותו עבור ע"ז שדרכה לקשקש בפניה במקל, הוי תקרובת. כפי שמרקוליס נעבדת ע"י זריקת אבנים, ולא שמענו דאם יזרוק אבן מביתו לא יחשב עע"ז.

ממילא כאשר העובד מגלח שערו עבור האליל, הוי תקרובת, אף שהשיער שלו לא הובא לע"ז לפני החיתוך.

דברי הרב:

בשאלה הזאת התחבט רבי משה שטרנבוך, הוא כותב מכיון שהוא נהנה, הוא אומר חידוש כזה, למה אנחנו אומרים שזה נהפך להיות לעבודה זרה, מכיון שהוא נהנה בזה שהוא גוזז את השערות לע"ז, אז ממילא החלק הזה הוא גם כן נחשב לזריקה המשתברת (א.ה. צ"ל כעין זביחה), וזה חידוש, זה לא כתוב בגמרא, בסדר, זה סברא, זה סברא לאיסור.

יש להעיר:

לא ברור מהיכן לקח הרב את דברי הגר"מ שטרנבוך אלו. להלן דברי הגר"מ שטרנבוך ב'תשובות והנהגות' ח"ה סי' רס: "ומעתה, כיון שעיקר הפולחן הוא עצם מעשה התגלחת לאליל שזהו הקרבן לע"ז, א"כ כיון שעשה בחיתוך השערות את עיקר העבודה ע"כ הווי השערות תקרובת ע"ז ואסורין בהנאה וכמ"ש. ועוד, שכל שעושה מעשה לשם ע"ז אף כשאינו מעיקר הפולחן, חשיב תקרובת ע"ז, וכמבואר ברשב"א (ד"ה ואותן) דכל שא"א להביא מן השוק, אלא צריך לבוצרן לשם ע"ז, או ללוש לשם ע"ז, אף על פי שעיקר הפולחן הוא בהבאה לפניה, מ"מ חשיב תקרובת ע"ז, ואף שהבצירה והלישה הוי מעשה לשמה גרידא, אפ"ה נאסר מדין תקרובת ע"ז, א"כ ה"ה במעשה הגילוח שעושה זאת לשם ע"ז".

א"כ דברי הגר"מ שטרנבוך ברור מללו, שהשיער נעשה תקרובת לא מצד סברא הניתנת לויכוח, אלא משום שכך המציאות.

דברי הרב:

יש פה עוד שאלה, שאנחנו אומרים שמי שעובד ע"ז עם מקל אז אם הוא שובר את המקל אני אומר זה נקרא תקרובת ע"ז, מספרים אותו, אז מי מספר אותו, לא הוא מספר את עצמו, זה מישהו אחר מספר אותו, מי שמביא את השיער זה המסתפר ומי שגוזז זה מישהו אחר, למשל אם אחד מקשקש במקל לפני ע"ז בא מישהו אחר שהוא לא קשור לקח את המקל

ושבר אותו אז זה לא עבודה זרה, למה, כיון שהוא לא קשור לזה, צריך שהבן אדם שמביא את זה לע"ז אם הוא מביא את זה לע"ז והוא שובר את זה אז אני אומר פה זה נקרא זריקה המשתברת (א.ה. צ"ל כעין זביחה) והזריקה המשתברת הזו זה נחשב לתקרובת ע"ז והיא אסורה, אבל פה שגוזה אותו מישהו אחר, מישהו אחר בכלל לא מביא, אם מישהו אחר לא מביא אז איך זה נהפך להיות תקרובת ע"ז, במה זה נהפך להיות תקרובת ע"ז.

יש להעיר:

אדם הניגש לכומר עם שמנים וסלתות שיקריב עבור האליל, האם נפקפק ונשאל אולי אין זה תקרובת משום שהם שני אנשים? ודאי שלא. הכא נמי, המתגלח ניגש למגלח שיגלח אותו עבור ע"ז, אין לנו שום מקור לפקפק באיסור תקרובת זו.

ואם כוונת הרב לומר שהספר אינו כומר, וממילא לא מהני מחשבת המתגלח, כיון שהספר הוא עושה את המעשה - זה אינו, כיון שכומר נקבע לפי הגדרת חז"ל, ולא לפי הביגוד. ההגדרה של כומר היא שהוא ארוק בע"ז ופועל בשבילה. וזה בדיוק הגדר של הספרים שם. (כל זאת מלבד מש"כ הגר"מ שטרנבוך להוכיח דבכה"ג ליתא לחיסרון ד'מסייע אין בו ממש' ואכמ"ל. זאת ועוד, שזו צורת הפולחן (כפי שהעירו בשיעור), א"כ מה שייך לפקפק שמה אינה תקרובת).

דברי הרב:

ש. זה שליח

ת. יש שליחות בגוים בכלל?

יש להעיר:

רבים סוברים דבגוי לגוי שייך שליחות, וז"ל הש"ך חו"מ רמג ס"ק ה: "נעשה שליח לעכו"ם כו". אבל עכו"ם לעכו"ם נעשה, ונ"מ לענין מכירות חמץ כ"כ בתשו' משאת בנימין בפשיטות", עכ"ל. והאריך בזה ה'ברכי יוסף' (אבה"ע סימן ה ס"ק יז) והביא שכ"ד המהרש"ך ומהריק"ש בהגהותיו (חו"מ סי' קפח) וחוות יאיר (סימן מט) ועי' בפת"ש (אבה"ע סי' ה סקי"ג). וגם החולקים ס"ל דבדבר שאין צריך שליחות, גוי לגוי נעשה שליח. עי' ברכ"י שם וארעא דרבנן (מערכת א אות ה). ולא שייך אין שליח לדבר עבירה בגוי השולח גוי כמפורש ברמב"ם (הל' מלכים ט, א) וכ"מ בב"ר (פרשה לד סי' יג) וכבר האריך רבינו המל"מ בפרשת דרכים (דרוש ב דין ו) ועוד.

דברי הרב:

אני אומר את השאלות שיש, אני אומר שבוא נגיד שבאמת כן פוסקים כמו הטור, אבל אפילו פוסקים כמו הטור, פוסקים כמו השו"ע, אבל עדיין צריכים פה להבין איפה פה הזריקה המשתברת (א.ה. צ"ל כעין זביחה), הלא הוא גוזה את זה ממישהו אחר, המישהו אחר הוא לא הבן אדם, הוא לא מביא את הקרבן, את השערות מביא זה שגוזה את השערות מביא את השערות, אבל לא הבן אדם הזה שמביא את השערות, שוב אני אומר אם הזה שמביא את השערות היה שובר את השערות היה חותך אותם זה היה הופך להיות זריקה המשתברת (א.ה. צ"ל כעין זביחה), אבל לא זה שמביא הוא זה שחותך אז א"כ למה זה נאסר? זה השאלה.

ש. זה הצורה של הפולחן שמישהו אחר חותך

ת. זה לא צורת הפולחן, צורת הפולחן זה עובד עבודה זרה לכולי עלמא צורת הפולחן היא זה לית מאן דפליג צורת הפולחן זה להביא לע"ז, להרגיש, אני אומר לך, יש כל מיני סיפורים גם סיפורים מצחיקים על זה, למה הם מביאים שערות לעבודה זרה, אבל הפולחן זה להביא את השערות, לתת לו מתנה לעבודה זרה.

יש להעיר:

ראשית, מעשה העבודה הוא **גילוח עבד האליל**. עבודת הגילוח אצלם מושתת, על אגדה שהאליל באלג'יס ראה רועה שרוצה להכות את הפרה ה'קדושה', והוא הגן עליה בגופו. הרועה משום כך היכה את האליל בראשו, ונתקרח בחלק מהראש מחמת המכה. הנסיכה דייביס ראתה את הדבר, וחתכה **שיער מראשה** והשתילה לו ע"י כישוף. ומשום ההקרבה שלה שהורידה מיופיה, נשבע לה האליל שהשיער שיקריבו עבורו מאמיניו, ינתן לה. **בהתאם לכך, מאמיניו עושים את אותה פעולת הקרבה עבורו, ולא מביאים לו שיער מן השוק**. אין שם מציאות כזו שאדם יביא שיער מן השוק לאליל.

שנית, אף אם היה יכול להביא לאליל שיער מן השוק, **כל שעשה מעשה חיתוך עבור כך**, הוי תקרובת, כמבואר בסוגיא 'דבצרן מתחילה לכך' (ע"ז נא, וברשב"א שם נורא' מכתבו של הגר"מ שטרנבורך).

ממילא אין מקום להוציא את הגילוח מדין תקרובת, דזו צורת העבודה. וכפי שהמביא שמנים וסלתות לכומר שיגיש לפסל, הוי תקרובת ע"ז לכל דבר - אף שהמביא לא מגיש בפני הפסל, והכומר לא מגיש משלו, כן גם זה. כל זאת, מלבד האמור לעיל, דהספר חשיב כומר, ופעולתו הוי 'עבודה' לכל הדעות ולא שנא שבעל השיער לא מגלח את עצמו.

דברי הרב:

רק מה, אז אני אומר שיש בזה גם כן, רבי משה שטרנבוך גם כן הוא מסתפק בשאלה הזו, וזה שאלה חמורה מאד, זאת אומרת זה שאלה להיתר, אז הוא אומר ככה, שיכול להיות שזה מסייע, ואע"פ שבכל התורה כולה מסייע אין בו ממש, חוץ ממקיף וניקף ששם יש מסייע, טוב בסדר אז הוא אומר שאולי בע"ז זה אחרת,

והראיה שלו שהוא מביא, אין לי כח להאריך בזה, הוא מביא איזה ראייה אבל אני לא יודע, הוא אומר שאולי בע"ז זה אחרת, וחוץ מזה הוא אומר שמכיון שזה שגוזז זה מסתמא הכומר, זה שגוזז הוא ג"כ מעונין בע"ז, הוא מסתמא אחד הכומרים, אז יכול להיות שזה הכל בחדא מחתא נהפך להיות לזריקה המשתברת (א.ה. צ"ל כעין זביחה) ולכן זה נאסר. **יש פה ספק בהלכה, יש פה ספיקא דדינא, השו"ע פוסק להלכה להחמיר, וגם אם אנחנו פוסקים כמו הטור, אני אומר זה לא דבר שהוא מפורש להדיא לאיסור,**

יש להעיר:

אין כאן ספיקא דדינא, **דזה מפורש להדיא לאיסור**. והרמב"ם, טור ושו"ע, לא הביאו כלל את הדעה החולקת! כיון שרוב הראשונים (למעלה ממנין ראשונים, רא' לעיל) סוברים כרב, וכן סוגיא דסנהדרין (ס"ב ע"א) אתיא כרב, וז"ל הגמ' שם: "חילוק מלאכות דעבודה

זרה נמי תיפוק ליה מאחת מהנה, אחת זביחה, מאחת סימן אחד, הנה אבות, זיבוח קיטור ניסוך והשתחואה, מהנה תולדות שבר מקל לפנייה”.

זאת ועוד, מן הסוגיא עולה שיש ג' קטגוריות בעבודה זרה: א. אין דרכה בכך - היינו שעובדה בדבר שאין דרכה בו. כגון שעובדה במקל, והיא דרכה בבהמה. ב. דרכה בכך - היינו עובדה בדבר שרגילה בו. כגון שעובדה בזריקת מקל, ועבודתה בשבירת מקל. ג. עבודתה בכך - היינו שעובדה כפי חוק עבודתה. כגון שעובדה בשבירת מקל, ועבודתה בשבירת מקל.

והנה גם הדעה החולקת (הרמב"ן והרשב"א) ס"ל שבדבר שהוא חוק עבודתה מספיק כעין זביחה, ול"צ כעין פנים ממש - רא' שו"ת הרשב"א ח"ג שע"ה שמדבר על תקרובת תרנגול לבן, ובחידושים (ע"ז נא) כתב הרשב"א דכשבעינן 'כעין פנים' לא מהני זביחת בעל חי שאינו קרב במקדש. ממילא ודאי מיירי התם בע"ז שחוק עבודתה בתרנגול לבן (רא' ע"ז יג ע"ב). נמצא שאין מי שיאמר על תקרובת שהיא חוק עבודתה - ש'כעין זביחה' לא יספיק לשוויה תקרובת.

הסברא בזה היא פשוטה מאד. דיש לשאול מדוע המקריב כבש למרקוליס הוי תקרובת, הלא מרקוליס חפץ באבן ולא בכבש? תשובה, ההנחה הפשוטה היא שמה שהאדון (קב"ה) רוצה, גם העבד (אל אחר) רוצה.

נמצא א"כ, שכאשר מדובר על תקרובת שהיא 'חוק עבודתה', ודאי דהוי תקרובת - דהא זה רצונה, ולא גרע מכבש או עז. אלא מאי, מדוע אבני מרקוליס לא הוי תקרובת, הא רצונה באבנים? התשובה היא דכל מקום שהזכר 'תקרובת' בקרא הוזכר לשון 'זביחה' (מלבד מה דקרב במזבח כבשר ולבונה), מזה ילפינן שה'אב' של תקרובת הוא זביחה, והיינו, כל חיתוך שהוא (ע"ז נא ע"א, וראשו' שם) ורא' 'הישכם אוהבים'. (ואית פסוק נפרד המלמד על אב נוסף לתקרובת, והוא 'זריקה המשתברת' (כ"יין ומים, ואינו נוגע לדידן) והיינו כל שזורקו ומשתבר בזריקתו כצואה לחה וכדו', חשיב תקרובת אילו דרכה בכך (לרב. וכ"ש אם חוק עבודתה בכך), או חוק עבודתה בכך (לרבי יוחנן אליבא דהרשב"א).

דברי הרב:

באמת הסברות האלה הם באות להתיר, אבל רבי משה שטרנבוך פוסק לאסור, וככה הרב אלישיב, הרב אלישיב פעם הוא כתב להתיר את זה אבל בסוף הרב אלישיב אחרי שהוא התבונן פה לאחרונה בנושא לפני חמש עשרה שנה אז הוא חזר בו ואמר שזה אסור,

יש להעיר:

לא 'אחר שהוא התבונן' - אלא אחר שהביאו לו את הנתונים הנכונים על המציאות בהודו. בשנת תש"ן אמרו לרב אלישיב שהגזיזה היא 'הכנה' לקראת הכניסה לטמפל, ובתשס"ד נתגלה שהגזיזה היא **עבור האליל**.

דברי הרב:

למה, שאולי בגלל כל הסברות האלה שאנחנו אמרנו. **הדבר הזה לא מפורש להדיא בגמרא**, אבל אנחנו לא מערערים אחרי הרב אלישיב, אם הוא אמר שזה אסור אז זה אסור.

יש להעיר:

הדבר כן מפורש בגמרא, והוא בע"ז נא ע"א "אמר ר"נ אמר רבה בר אבוא אמר רב עבודת כוכבים שעובדין אותה במקל, **שבר מקל בפניה חייב ונאסרת**, זרק מקל לפניה חייב ואינה נאסרת". ובסנהדרין סב ע"א (הובא לעיל), וכן ברמב"ם (ע"ז ג, ד) וטוש"ע (יו"ד קלט, ג) מפורש שהמקל נעשה תקרובת, וממילא אף השיער כנ"ל. וכאמור, גם החולקים יודו בנידו"ד, כיון שהוא חוק עבודתה.

דברי הרב:

אבל צריך לדעת שגם הרב אלישיב בעצמו כותב, יש לו מכתב שהוא עונה להרב בעלסקי, הרב בעלסקי הוא כותב כמה וכמה סברות ביו"ד ובהלכות ע"ז להתיר, אז הרב אלישיב הוא עונה לו בקצרה, הוא דוחה את הכל, הוא לא מביא את הטענות האלה, אבל הוא עונה לו שעם כל זה זה נקרא תקרובת ע"ז, **אבל הוא מסכים שזה ספק בהלכה**,

יש להעיר:

היכן הרב אלישיב מסכים שזה ספק בהלכה? ההיפך הוא הנכון, הרב אלישיב כתב לרב בעלסקי תשובה המעידה כי דעתו שהוא **איסור גמור**. רא' בקובץ תשובות (ח"ג קי"ח) שכתב שאף אילו השיער בעולם היה מיעוטו מהודו, **בכ"ז יש לאסור את כל השיער משום קבוע**. ואילו היה אוחז שהוא ספק תקרובת, לא היה אוסר במוחלט משום קבוע, דוזה מחלוקת גדולה אי נתחדש בספק איסור דין קבוע.

זאת ועוד, סיפר הגר"י זילברשטיין שליט"א כי בחורה חולת סרטן שנודע לה האיסור, הורידה בפני חברותיה את הפאה והתביישה בכך, והורה הרב אלישיב **שכך היתה צריכה לעשות מן הדין** (רא' 'הישכם אוהבים').

זאת מלבד עדות תלמידיו הגרמ"מ קארפ, והגר"י אפרתי שליט"א, וכן עדות הגר"ד דונר שליט"א (ניתן לשמיעה) שהגריש"א **אסר באיסור גמור של תקרובת** - גם אחר ששמע את טענות המתירים, ולא משום ספק.

דברי הרב:

אפילו שזה ספק בהלכה, אבל השו"ע, יש ספיקא דדינא מחלוקת בראשונים, אבל השו"ע פסק להלכה שזריקה המשתברת אסורה. עכשיו השערות של הודו הם משווקות כעת בכל העולם, אז יש פה מחלוקת, מחלוקת במציאות, שהיתה שאלה האם צריך הכשר לפאות או לא צריך הכשר לפאות, אז בזמנו, אני מגלגל קצת את ההיסטוריה, היה מחלוקת גדולה בין רבנים שהיו מקורבים לרב אלישיב, האם צריך הכשר או לא צריך הכשר, אז היו רבנים שטענו שלא צריך הכשר, למה, כיון שגם מה שבהודו עושים רוב השערות הם לא מהטמפלים,

יש להעיר:

זו היתה טענת פאנית מפורסמת, שקנו מגופטא - שלטענתו הוא לא קונה מהטמפלים, אלא זה שיער מסרקים וכדו', אך הוכח בבירור ע"י שליחי הבי"ד ועוד, שהשיער שלו כולו מהטמפל בטירופטי. וממנו למדו סוחרים נוספים לשקר בטענה זו של שיער מסרקים (שיער הנושר לאשה בביתה ע"י המסרק). אולם טענה זו אינה לקוחה מן המציאות. שלזינגר העיד בבי"ד של הגר"י זילברשטיין, שאינו ראוי לפאות כלל. כך גם טוענת בתוקף הפאנית ציפי בנאי, שהאומר ששיער מסרקים ראוי לפאות, שוטה גמור, ועכ"פ ודאי שאינו מן הישוב (ניתן לשמיעה). וכל בר דעת יתמה היאך רוב שיער בהודו ממסרקים - אם יש שם 100,000 מתגלחים ביום.

לסיכום, טענה זו שרוב שיער מהודו אינו מהטמפלים, טענה הסוחרים, ואחר הבירור נודע שאינה נכונה בעליל. ויש על כך מסמכים ועדויות לרוב. אפילו נתחבר על כך ספר שלם ע"י אשה בשם אליקס מור, שחקרה את תהליכות השיער בעולם 5 שנים, ומסקנתה הברורה היא שהשיער בשוק העולמי מקורו מהמתגלחים שבהודו.

דברי הרב:

בהודו יש מליארד בני אדם (א.ה. 1.370,000,000), אלה שעובדים את הע"ז הזאת זה רוב רובה של הודו, אז יש כאלה שטענו הפוך, שהרוב זה כן מעבודה זרה, אז הרב אלישיב הוא הקים בי"ד, הוא אמר שהוא קשה לו להכריע בזה, בחלק הזה אני הייתי אישית מעורב, הרב אלישיב אמר קשה לו להכריע בזה אז הוא העמיד בי"ד, זה היה הרב זילברשטיין, הרב זילברשטיין לקח את הרב זוכובסקי ורבי שמואל אליעזר שטרן שיבדקו וישמעו את הטענות של שני הצדדים האם צריך הכשר או לא צריך הכשר, והם פסקו שצריך הכשר, אז עושים הכשר.

יש להעיר:

שלזינגר והרב חיים כץ הם אלו שטענו בבי"ד שכל השיער בהודו הוא מע"ז, וכן העידו שליחי הבי"ד שהכל בהודו מהטמפלים, וכך הוכרע הדין, ונפסק שחייבים הכשר. ממילא אחר זאת, אין צד שרוב השיער בהודו אינו מע"ז, ואין מקום לטענת הרב שליט"א (שחוזרת ונשנית בשיעור) שגם שיער מהודו בספק הוא עומד האם הוא מהטמפלים או לא.

עד כאן מה שדיברנו על דיני עבודה זרה. עכשיו נדבר על דיני יו"ד שבוה. כשאנחנו אומרים שצריך הכשר, אז אני רוצה עכשיו לחלק בין הכשר שהוא ניתן בארץ ישראל מה שנגיד בעבור האברכים, מסתבר לי שהרבה מהיושבים פה נשותיהם

הולכות עם פאות, אז אני רוצה לחלק בין הדינים והנידונים שיש לגבי הכשר שניתן בא"י לפאניות שבא"י, לבין הכשר שניתן לפאניות שמייצרים את הפאות בחו"ל, גם פה וגם באמריקה, שזה שני עניינים.

השערות שמתמשים, פעם באמת השתמשו בשערות של הודו, כשעוד לא ידעו, הרב אלישיב התיר, **היה בזמנו רבי משה שטרנבוך כתב מכתב שהוא מסתפק בזה והוא נוטה לאסור,**

יש לחער:

לא ידענו היכן הגר"מ שטרנבוך הסתפק בזה. וז"ל הגר"מ שטרנבוך בספרו 'דת והלכה' (שנת תש"ל, עמ' 37): "יוצא מדברינו דשערות מהודו אסורין מה"ת באסור תקרובות ע"ז, ואין להקל בהאי אסורא שחמור מאד, ויש ליזהר מכל נדנוד חשש וספק (כוונתו על שיער שאין יודע אם הוא מהודו, יש להתרחק מהספק באיסור כה חמור, ע"ש). ועכשיו לאחר שביארנו דשערות הודו אסורין מדינא, נבוא לבאר הדין בשערות מסוג אירופאי..."

דברי הרב:

הרב אלישיב כתב שזה מותר, אז באמת הלכו עם פאות של הודו, אחרי זה שאמרו שזה אסור הפסיקו למכור פאות של הודו (א.ה. לצערינו אין זה נכון, ונתגלו חנויות עם הכשר הממשיכים למכור שיער הודי, ויבואר בקונט' נפרד שרובם ככולם כד), **בכל אופן ככה צריך להיות**, אא"כ יש כאלה שיש להם כח לחלוק על הרב אלישיב ולהגיד שזה מותר, אני לא יודע מי שיש בדורנו כח לחלוק על זה, אנחנו לא חולקים, אנחנו הבאנו רק את הצדדים להסביר מה פה החומר של האיסור.

אז אנחנו אומרים ככה, הפאות שמביאים עכשיו, אז יש שני סוגים, יש פאות שמביאים, שערות שמביאים מסין, **הפאות שמביאים מסין, השערות של סין הם זולות, הרבה יותר זולות משערות של הודו, והשערות האלה לא כ"כ טובות**, איכות לא כ"כ טובה, סינטטי יותר טוב, השערות האלה הם לא שערות כ"כ איכותיות (א.ה. אשה סינטי המנהלת מפעל בכשרות שלזינגר, אמרה לנו שכל השיער שלה הוא סיני, וכך טען שלזינגר, אמנם אחר שחשפנו את המפעל החלה לומר שהשיער שלה אירופאי...), **עכשיו יש שער ארופאי, שער ארופאי הוא מגיע מכל מיני מקומות, הוא מגיע מארגנטינה, הוא מגיע מספרד, הוא מגיע מהולנד, הוא מגיע מרוסיה, הוא מגיע מברזיל**, שמה שמתמשים עם שיער שהוא לא שיער של הודו אלא שיער, זה מה שהפאות הקאסטם, השיער הוא יותר יקר בצורה ניכרת, כי החומר גלם הוא יותר יקר משיער של הודו, משתמשים רק עם זה, שערות של הודו מאן דכר שמיה (א.ה. שלזינגר כתב במכתבו האחרון שסוחרים גדולים לא מזהים בין שיער הודי לשיער אירופאי).

יש לחער:

דברי הרב יפים עד שחוקרים את המציאות בפועל. תעשיית הפאות היא תעשייה ענפה במיוחד, היוצאת מאלפי טונות שיער בשנה (הציבור היהודי בעולם מהווה רק 'מיעוט' מהלקוחות). בהתאם לכך, אשה זו או אחרת המחליטות למכור את שערן, אין בזה כדי למסד תעשייה גדולה זו - ואף לא לספק חומר גלם עבור מפעל אחד. המקום היחיד בעולם המשווק כמויות התואמות לתעשיית הפאות, זה הודו. אלא שבהודו מקטלגים את השיער לפי איכויות שונות - התואמות למדינות השונות.

ביאור הדבר, אשה גויה הקונה פאה, רוצה ששערות הפאה ידמו בתכונותן לשיער חברותיה. ואם במדינתה השיער הוא דק וגמיש, ממילא שיער כזה היא רוצה לקנות.

בהתאם לכך סיפר אחד מסוחרי השיער הגדולים בהודו (m.m. gopta) לשליח בי"ד אמיר דרומי, כי הוא מעסיק בהודו כפרים שלמים, לקטלג את השיער לפי חלוקה לאיכויות. אח"כ הם מתייגים את השיער לפי מדינות. פירוש, שיער המתאים לשיער הברזילאי, מתוייג בשם 'שיער ברזילאי', והוא משווק לשם בכדי שנשים ברזילאיות יקנו פאות משיער זה, וכן הלאה. נמצא שהתיוג מעיד **להיכן** שיער זה מתאים, ולא **מהיכן** הוא נגזז. רא' מסמכים על כך בספר 'הישכם אוהבים' ח"א.

דברי הרב:

עכשיו ככה, אני אסביר לגבי הפאות מה שנוגע לנו, בדרך כלל קונים פה מפאניות, אני יודע על פאות שקונים מפאניות, הם מזמינות מסוכן, ובמקום שיש הכשר אז ההכשר בודק ככה, יש מקומות שמביאים בשערות של קאסטם, שער ארופאי איך שנקרא, אז יש בזה חשש שמערבים בזה גם שיער אחר, יש מקומות שהחשש הוא כמעט אפסי,

יש להעיר:

דבר זה נחקר במשך שנה תמימה ע"י צוות מוסמך בארץ ובחו"ל, המסקנה הברורה וחד משמעית היא, שאין מקום בעולם שהחשש לעירבוב שיער הודי הוא אפסי. יתירה מכך, המציאות היא ההיפך הגמור, למעלה מ 99% מהמקומות, החשש לעירבוב שיער אירופאי הוא אפסי. יש להוסיף כי שלזינגר עצמו טוען שבראזיל מוצפת בשיער הודי, ואמר שאין מדינה שלא מייבאת שיער הודי... (ניתן לשמיעה).

דברי הרב:

אז ככה, שיער שהוא מעובד, יש שיער שהוא מעובד, [אני גם לא כזה מומחה בשטח, קצת אני יודע, קצת יותר מכך], ויש שיער מעובד, שיער מעובד שמים אותו בכל מיני חמרים ומעבדים אותו, שיער מעובד אי אפשר כמעט להבדיל אם הוא שיער של הודו או לא שיער של הודו, כמעט אי אפשר להבדיל, אז שיער מעובד לא נותנים לו הכשר בשום מקום (א.ה. יש חנויות עם הכשר המוכרות 'יורו קאסטם' והוא שיער מעובד), אני עכשיו מדבר על שיער שמגיע לפאניות, על מה נותנים הכשר, על שיער שהוא לא מעובד, שיער שהוא לא מעובד הוא עובר ניקיון והוא מגיע, אז ככה, אם זה מגיע ממקומות כאלו שאין חשש שמערבים בזה שערות אחרות, ע"י שבדקו את הספקים, זה כבר ספקים של שנים, בדקו את הספקים ואין שמה חשש סביר, אז שם מסתפקים בחשבוניות ובדיקות מידי פעם,

יש להעיר:

אין שום בעיה לרשום חשבונית על כל שם, חשבונית לא מחייבת מאומה. (יש לציין שמקורות שיער ששלזינגר מציין אותם כמקור לשיער כשר, כגון כפרי האינדיאנים וכיו"ב, המסחר שם בשיער נעשה בשחור וללא חשבונית...) זאת ועוד, הבדיקות של המשגיח נעות בין פעם בחיים - לשלוש פעמים בשנה. לקוחות רבים מעידים שהבדיקה של המשגיח מתבצעת פעם בשנה כשהוא מגיע לסיבה ידועה (ניתן לשמיעה).

דברי הרב:

עכשיו אם הפאנית רוצה להביא ממקום שמסופק, אז שמה לא מאשרים אם יש הכשר, לא מאשרים לה את המשלות, והם כן בודקים את זה, **בן אדם שהוא מבין הוא בודק את השערות והוא מאשר שערות אלה הם לא שערות של הודו**,

יש להעיר:

איך המשגיח בודק? ע"י מישוש? הרב חיים כץ (ממקימי הכשרות) מעיד שזה לא מעשי, וז"ל: "היה שם כל מיני אנשים שמכירים במישוש היד, אין אפשרות להכיר מה זה שיער הודי ולא הודי... ואני אומר לכם את זה חד משמעי, **אין מי שיוודע לבדוק שיער אם הוא הודי או לא הודי**", עכ"ל (ניתן לשמיעה).

וז"ל משגיח הכשרות (ר' שלזינגר במכתב רשמי מטעם "חניכי הישיבות"): "גם סוחרים שיער המביאים ממדינת ברזיל וכדומה, **אינם יודעים להבדיל** במקור השיער, וגם טובי יצרני הפאות שבטוחים שיוודעים לזהות שיער האם הוא מקורי וטבעי, והאם השיער עבר עיבוד והוא צבוע, **טועים בזה**".

זאת ועוד, אברכים יראי שמים הציעו לשלזינגר עזרה בבדיקה, ללא תשלום, והוא לא הסכים ללמד את אומנות הבדיקה... דבר זה אומר דרשני, כיון שהוא המשגיח היחיד בעולם, **כאשר כשרות הפאות הוא העיסוק הקטן שלו** (דברי שלזינגר עצמו, ניתן לשמיעה. עיקר העיסוק שלו הוא בתחום המזון, תנובה, ירקות עלים וכו', וכן הוא מועסק ע"י כשרויות מזון אחרות, להשגיח בשבילם בחו"ל). **האם אדם כה עסוק לא צריך עזרה? או שמא אין לו מה ללמד...**

וז"ל ה'חכמת אדם' (כלל טו אות יא) "וכן אם מקיף הראש לצואר של אחד מהכבשים ונמצא החתיכה דומה ומכוונת יפה יש לסמוך על זה להתיר האחרות **ובלבד שיהיה מתון בדבר ויכנוף כל הבקיאים שלא יבוא לידי טעות חס ושלום**", ואיך הקילו ראש כאן להכריע מדעת 'מומחה' אחד על סמך פיו, בלא שיכנוף את כל הבקיאים הסוחרים שיסכימו על ידו.

ויתרה מזו מצאנו על חכם אחד מזמן הב"ח, שקיבל את חכמתו מפי החכמים איך לזהות על ראש בהמה טריפה מה מקורה - ואם היא שייכת לבהמת טריפה, וכתב על זה הט"ז יו"ד ק"ט ס"ק ט"ו וז"ל:

"ומו"ח ז"ל כתב וז"ל וקבלתי מחכם אחד שקיבל מפי חכמים אם נמצא מים בראש כבש א' דמיטרפא ביה, ולא נודע מאיזה כבש הוא, יש לבדוק בחוט השדרה של הכבשים, וכל כבש שנמצא בו מים במוח שבראש, יהיה מים בחוט הנמשך מהמוח לשדרה, ותולין שהראש הוא מאותו כבש להתיר האחרות עכ"ל, **ולעד"נ שאין בדבר זה כדאי להתיר עליו ספק טריפות כיון שלא נמצא בתלמוד ובפוסקים**", עכ"ל.

ועתה אם זה שהב"ח מעיד עליו שהוא חכם וקיבל חכמתו מהחכמים, לא נסמוך עליו להכריע ולקבוע מהו מקור ראש הבהמה, כיון שחכמתו איננה מפורשת בש"ס ובפוסקים, איך אנו נוכל לקבוע על פי חכמה מפוקפקת שלא קיבלה משום חכם, או אפי' מעם הארץ, וודאי שאינה נמצאת בש"ס ופוסקים. וכמה עלובה בדיקה זו שאף הרב שהקים עימו את הכשרות (הרב חיים כץ) מעיד עליה שאינה כלום. זאת ועוד, סוחר שיער (קולדצקי) מעיד שבחן את שלזינגר האם מצליח לזהות על שיער מה מוצאו, ונכשל (ניתן לשמיעה).

דברי הרב:

אז נותנים על זה הכשר. זה הפאות שנעשות בארץ ישראל אצל הפאניות שבארץ ישראל, מסתמא ככה גם באמריקה, הפאניות שעושות בעצמן את הפאות, מה פה החשש, השיער בעצמו הוא לא שיער של הודו, אז מה פה החשש, החשש הוא שמא עם כל זה הספק או שמא הפאניות, והפאניות בדרך כלל הם דתיות ברובן אפילו חרדיות, אז שמא הם ערבבו את השערות של הודו, אפילו שבדקים אותם.

אז ככה, במקום שיש ספק של איסור כל שהוא, פה זה אנחנו נוהגים, אנחנו פוסקים להלכה שזה מותר, **ספק איסור כל שהוא מותר**, הדבר הזה מבואר במ"ב בסי' תמוז, כתוב בהרבה עלונים, אני לא מתייחס לכל מיני עלונים, הם אמרו שהלכות של פאה זה כמו הלכות של חמץ בפסח, האם בחמץ בפסח היית סומך על דבר כזה? אז אני רוצה להגיד על מה אנחנו סומכים בחמץ בפסח, כתוב בשו"ע בסי' תמוז ס"ד כתוב ככה, דבר יבש שיש לחוש לתערובת, כגון פת שנפלה ליון, אע"פ שנטלה משם לפני פסח אסור בפסח, דחיישי' שמא נפלו פירורים ונותנים טעם בפסח, אז היה פת שנפל בתוך יין, אז עכשיו הוציאו את הפת כתוב שהיין אסור, למה, שמא נשאר שם פירורים, אתה מוציא את כל הפת אבל יכול להיות שנשאר שם פירורים בפסח אז זה דבר שבעין והוא לא בטל אז הוא אוסר את התערובת בכל שהוא, אומר המ"ב אסור בפסח היינו לשתות אבל מותר בהנאה וכ"ש דמותר לקיימו כיון שהוא רק חשש בעלמא, כיון שזה רק חשש בעלמא, זה חשש איסור כל שהוא, כתוב במ"ב ככה, להנות מזה מותר, ז"א למכור את זה לגוי או להנות כל מיני הנאות אחרות שהם לא אכילה זה מותר, וכ"ש לקיימו, לא צריך לזרוק את זה מהבית, למה, מכיון שאנחנו אומרים זה רק חשש בעלמא, רק מה, שאסור רק לאכול את זה, אז המ"ב שואל, למה באמת אסור לאכול, הרי ספק איסור כל שהוא מותר, למה באמת החמירו פה שלא לאכול, אז המ"ב כותב שאסרו את זה מכיון שזה ספק שכיח, מכיון שהיה פת בפנים וקשה מאד להוציא את כל הפירורים מתוכם אז זה ספק שהוא שכיח, כך כתוב בבה"ל, **כיון שזה ספק שהוא קרוב לודאי אז אנחנו אומרים שצריך להחמיר, אבל מה להחמיר, להחמיר רק באכילה לא בהנאה.**

כשאנחנו באים עכשיו לדון על הפאות שנעשות בארץ, זה ספק רחוק מאד,

יש לדעיר:

דימה דין הפת שסיננו מן החבית, לדין השיער שנתערב. בפת הדיון הוא מצד 'ספק משהו', ובשיער הדיון הוא מצד 'דבר חשוב' שלא בטל. כאשר יש שאלה של 'ספק משהו' אם יאסור את החבית, יש מקום להתיר מצד ש"ס זה רק חשש. אולם בנידו"ד השאלה היא לא חשש 'משהו' שהתערב, אלא שהתערב קבוצת שיער שלימה מהודו, ואינה בטלה.

(למעשה לירוש', וכך נקטו הרבה ראשונים בע"ז עד ע"א, אפילו שערה אחת של תקרובת אוסרת את כל התערובת, משום 'לא ידבק בידך מאומה מן החרם'. אלא שהרמ"א ביו"ד קל"ד נוקט לקולא. ואם כי היה ניתן ללמוד ברמ"א שמדבר שם רק על סתם יינם, אך הגר"א למד ברמ"א שמדבר על יי"נ ממש. עכ"פ אף לרמ"א שם, תקרובת שהיא חשובה, לא בטלה).

זאת ועוד, המ"ב מיירי שברור לנו מה הרוב ומה המיעוט (רוב יין ומיעוט פת), ואילו בנידו"ד אין לנו ידיעה שהשיער הכשר הוא רוב, וההודי הוא מיעוט [והסוחר לא נאמן להעיד על כך, דלא חשיב 'מוחזק בנאמנות', משום שמכניס עצמו על הספק, דאינו רואה גזיזה]. א"כ אין דמיון בין הדברים.

דברי הרב:

חשש רחוק, למה, מכיון שהמקומות האלה שהוחזקו שלא מערבים שמה שערות של הודו זה מקומות בדוקים, ובדוקים את זה, מידי פעם מגיע משגיח ובדק את זה אם זה באמת מתאים לשערות של קאסטם, וגם כן במקומות שמסופקים והמשגיחים יודעים שהם מסופקים שמה לא מאשרים, אא"כ זה שיער לא מעובד, תמיד שיער מעובד לא מאשרים אף פעם, ושיער שהוא לא מעובד עושים בדיקה, אז ממילא זה חשש רחוק של ע"ז,

יש להעיר:

האם זה חשיב חשש רחוק? שלזינגר אמר שניתן לבדוק רק שיער שאינו שטוף, נמצא דגם אם הוא בדק שיער וראה שאינו שטוף והכשירו, השיער אח"כ הולך לייצור הפאות, ושוב לא ניתן לזהות בינו לשיער שטוף אחר. א"כ מה קשה לשטוף שיער הודי ולערבבו יחד עם השיער הכשר? או להכניס רק שיער הודי ולערבבו... הרי אחר השטיפה לא ניתן לזהות כלל (לטענת שלזינגר)! ובפרט שמבירור מקצועי במפעלים עולמיים השיער ההודי עובר החלקה אוגרנגית או החלקה ברזילאית ואז נהפך לשיער ברזילאי לכל דבר, ובעולם נקרא אינו מעובד, ואין מי שיכול לזהות שהוא הודי.

דברי הרב:

וכפי הכללים של הפסק אז הדבר הזה הוא מותר, מכיון שחשש רחוק של איסור של עבודה זרה זה מותר.

בפרט שאם אנחנו נצרף שגם השיער של הודו עצמו יש כאן מחלוקת במציאות, יש כאלה שצועקים שרוב רובו של השיער זה של ע"ז (א.ה. זו טענת שלזינגר שכל השיער ההודי הוא של ע"ז, בב"ד שע"י הרב אלישיב וכך נפסק ע"י הבי"ד, ואין זה רק גדר 'יש כאלו שטוענים'), יש כאלה שצועקים רוב רובו של השיער זה שיער מותר, הרב אלישיב הוא הביא בתשובה שהוא ענה לרב בעלסקי, הוא הביא את הדברי חיים, שהפתחי תשובה מביא אותו בסי' קי, הדברי חיים כותב אם אתה מזמין מבית של גוי, אתה מזמין איזה שהוא סחורה מבית של גוי ויש שמה איסור, אנחנו דנים על זה כקבוע וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי, מה הסברא בזה, הדברי חיים נמצא בח"ב בסי' נ', מה הסברא בזה, מכיון שזה בית של גוי והוא אוסף סחורה כיון שהוא אוסף סחורה ושולח לך אז אני אומר זה כמו שבמקולין, הוא לא מאריך שמה להסביר בדיוק מה הסברא אבל זה כנראה הסברא, מכיון שהוא אוסף את הדבר לתוך הבית שלו אז ממילא זה כמו בחנות, כל קבוע כמחצה על מחצה דמי, לכן זה אסור,

יש להעיר:

רא' בקוב"ת ח"ג קי"ח שהרב אלישיב השיב זאת לפי שיטתו של הרב בעלסקי, שרוב השיער אינו מהודו. אך הרב אלישיב עצמו כתב לו שם שכפי המופיע במסמך השגרירות, רוב השיער כן מהודו.

דברי הרב:

אז יוצא ככה שאם אנחנו אומרים כל קבוע כמחצה על מחצה דמי אז זה לשני הצדדים, בין לצד היתר בין לצד איסור, תשע חנויות מוכרות בשר נבילה ואחת בשר כשר - מחצה על מחצה, תשע מוכרות בשר כשר ואחת נבילה - מחצה על מחצה, לשני הצדדים דנים, אני מסתמך על הפסק של הרב אלישיב, שאם אנחנו דנים על שיער של הודו עצמו שמזמינים אותו מהודו ומביאים אותו מהסוחרים שמוכרים שערות של הודו, זה מחצה על מחצה, יוצא ככה יש לנו ספק שער ע"ז, שספק שער ע"ז יש חשש שמא הוא התערב בשער אמיתי בשער שלא מהודו, ספק חשש שער של ע"ז שיש חשש שמא הוא התערב, והמ"ב פוסק שבחשש לא צריך לחשוש,

יש להעיר:

מבואר בש"ך (יו"ד קי סככ"ב) שדין קבוע הוא חידוש, ואין לך בו אלא חידושו. לכן נוקט השו"ע דאילו ט' מוכרות בשר כשר, וא' בשר טרף, בזה אמרי' דאילו נתערב בכשר, הוי ספק שני. אולם אם ט' מוכרות בשר טרף, וא' כשר, ונתערב, אין להקל בזה, כיון דלולי דין קבוע היה הדבר אסור מחמת רוב (רא' כרתי ופלתי שם סקט"ז, וכן הוא ב'אמרי ברוך' שם, ובעוד אחריו). ועתה אילו נדון על הבשר עצמו, הרי שזה מחצה על מחצה, ולא ודאי איסור, אולם מכיון שנתערב הבשר באחרים, אזיל מינייה דין קבוע, וחשיב רוב כבראשונה, וממילא הרי הוא עומד בספק אחד ואסור.

דברי הרב:

חוץ מזה שהרב אלישיב בעצמו אמר שזה גם מחלוקת הפוסקים, אז יש פה שלש ספיקות

יש להעיר:

ראשית, הרב אלישיב פסק לאיסור גמור כנ"ל, ולא משום ספק. שנית, מה דהרב אלישיב אמר שהרמב"ן נוקט שזה לא תקרובת, אין זה נעשה בכך 'מחלוקת הפוסקים'. למעלה ממנין ראשונים נוקטים לאיסור, והרמב"ם וטוש"ע לא הזכירו שום דעה חולקת, א"כ באיזה מובן שייך להציג דין זה כ'מחלוקת הפוסקים'?

כל זאת, לולי מה שמצאו עתה שדברי הרב אלישיב נאמרו לשיטתם של המתירים, אך אליבא דאמת גם הרמב"ן יאסור את השיער, כיון שהוא חוק עבודתה, ובזה הוא מודה ש'כעין פנים' מתקיים ע"י 'חיתוך', כמבואר בשו"ת הרשב"א ח"ג שע"ה, כנ"ל (הרמב"ן והרשב"א בחדא שיטה קיימי).

דברי הרב:

וזה חשש בעלמא, אז על זה צריך הכשר, יש באמת מי שאומר שלא צריך הכשר בכלל, הרב אלישיב אמר שזה צריך הכשר.

היה שיחה עם הרב אלישיב, בשיחה הזו אני לא הייתי, אז אני אתמול דיברתי עם אחד שהיה בשיחה, הרב אלישיב אמר בהתחלה שאם עושים הכשר אז צריך לעשות הכשר שלם, מושלם, זאת אומרת לקחת שערות שאתה בטוח יודע במאה

אחוז שהם כשרות, אז אמרו לו שזה לא שייך, במצב שלנו זה לא שייך, אז אמרו לו שאם כן לא נעשה הכשר, אז הרב אלישיב אמר בפירוש שיעשו, שיעשו הכשר ויעשו מה שאפשר לעשות, ככה אמר הרב אלישיב, מה שאפשר לעשות, אז אני מסביר מה שאפשר לעשות.

יש להעיר:

הגר"י זילברשטיין העיד שהגר"ש אלישיב הורה שצריך הכשר מתחילה ועד סוף. זאת ועוד, האם יתכן שכך הרב אלישיב זצ"ל הורה?

לדברי הרב שליט"א נמצא, שהרב אלישיב זצ"ל אמר בתחלה שיש לספק לציבור שערות שהם במאה אחוז כשרות, וכשאמרו לו שזה לא שייך, הוא הורה לעשות מה שאפשר...

מה הפשט? מעיקרא מאי קסבר ולבסוף מאי קסבר? אם הוא סבר כפי העדה"ח והגרנ"ק שליט"א שהשיער ההודי הוא איסור גמור (וכך הוא הורה במפורש), מותר לומר למערכת הכשרות 'תעשו מה שאפשר'?

האם זו הוראה גורפת למשגיחים? האם מעתה, בית מלון שהמשגיח לא מצליח להשגיח על המטבח שיביאו בשר כשר, אז ההוראה היא תעשה מה שאתה יכול? אתמהא.

דברי הרב:

אז אני אומר שהשערות של הפאות שקונים פה זה חשש של איסור ע"ז, זה לא איסור עבודה זרה, חשש של ספק איסור ע"ז, שזה לא ספק אלא זה ספק ספיקא, אז א"כ במקום כזה אז אפשר להגיד שמה שאנשים שואלים, מה שכתוב פה בעלונים 'האם היית בפסח אוכל את זה', כן! אני הייתי בפסח אוכל את זה!

כמו שהבית יוסף שואל על המהר"ם, שהתערבו שלש חתיכות, אחת נבילה בשתי חתיכות של כשר, אז המהר"ם מרוטנבורג היה זורק אחד, שואל הב"י מה פתאום, מה קרה לו, למה הוא זורק, הלא מותר לאכול, אחד אחרי השני מותר לאכול, שתי חתיכות של כשר וחתיכת נבילה, אז המהר"ם מרוטנבורג היה זורק אחת החוצה, שואל הב"י מה קרה, הלא מותר לאכול אחד אחרי השני,

יש להעיר:

שם התורה הפקיעה את האיסור כיון שהוא בטל ברוב היתר. משאי"כ הכא האיסור במקומו עומד, כיון שאנשי מקצוע מדווחים כי השיער בשוק הינו למעלה מ- 98% מהודו, וכך נראה בעליל ממסמכי האו"ם ושאר אתרים העוסקים בתחום היבוא ויצוא.

דברי הרב:

אז הוא אומר שהמהר"ם מרוטנבורג היה מחמיר גדול והחמיר על עצמו לזרוק חתיכה אחת. אני חושב שבאופן כזה גם המהר"ם מרוטנבורג לא היה מחמיר, כי פה באופן כזה אין שום צד להחמיר.

יש כאלה מסתובבים וצועקים שיש פה עבודה זרה, ויש חשש עבודה זרה, זה עבודה זרה, מכניסים לבית עבודה זרה, הם מטעים את הציבור, וזה פשוט כמו שכתוב ברבינו ניסים ביום כפור קטן מה שהקלת החמירי ומה שהחמרת הקלתי, לא צריך להחמיר במקומות שצריכים להקל ולא צריך להקל במקומות שצריכים להחמיר, אז פה החשש הוא רחוק.

רק מה, אני יעבור לבעיה יותר חמורה, אני אומר ככה, מה פה הבעיה, הבעיה פה שיש פה שלש כיתות, אחרי שהרב אלישיב פסק, אז במקום שכולם ירכיבו את הראש ויקבלו את הפסק כמו שהרב אלישיב אמר, אז יש פה שלש כיתות, יש כת אחת אומרת שלא צריך הכשר, לא צריך הכשר, מי צריך הכשר, רוב השיער של הודו זה לא עבודה זרה בכלל, בסדר נכון אני יודע גם אנשים חשובים, אני לא רוצה להגיד את השמות, אנשים חשובים, וגם אנשים שמאד כיבדו את הרב אלישיב, לעצמם שהם למדו הם אמרו שזה לא שיער של עבודה זרה. ואנחנו לא הולכים ככה, אנחנו לימדו אותנו, אנחנו תלמידים, אנחנו יודעים שגדול הדור גדול הפוסקים ככה פסק ככה אנחנו נוהגים, בסדר, אז אני אומר יש כאלה שאומרים לא צריך הכשר.

יש כאלה שאומרים לא מועיל הכשר, לא מועיל הכשר בכלל. אז יש שתי כיתות. יש כת שאומרת שצריך הכשר, ומועיל הכשר, אז אם כולם היו אומרים שצריך הכשר ומועיל הכשר, אז היה הרבה יותר כסף, היה אפשר לעשות הכשר הרבה יותר מוצלח.

יש להעיר:

בתחילה, לפני שהציבור ידע על הרמאות של ההשגחה, כולם רצו הכשר ושילמו עבורו טבין ותקילין. ובכ"ז ההכשר היה מובנה על אדם אחד, והכסף זרם למימון בתי הדין של הרב גרוס (כפי שנודע אחר זמן. ועתה הרב גרוס עצמו אומר זאת בהדיא) - ולא לשכלל את ההכשר ולהעמידו שיהא תואם להלכה, כפי שהרב מנסה לומר.

דברי הרב:

עכשיו כל הפרסום הזה, אני יודע מבפנים, כל הפרסום הזה שהיה פה עם הפאות שהכל זה ע"ז וצריך לשרוף את הכל וזה וזה וזה, עכשיו שהתעורר מחדש, כל העלונים שהוציאו, זה הוציאו את זה באמריקה בהתחלה,

יש להעיר:

אכן, הכל התחיל מאשה באמריקה שקנתה פאה בהכשר, והיה בה 2 תוויות, תווית אחת של ההכשר, ותווית אחת של made in india. (מיוצר בהודו).

דברי הרב:

אז באמריקה זה עשה חיזוק גדול מאד, אנשים שמעו שיש עבודה זרה, בסדר, ישר הם רצו לפאניות ודרשו הכשר, אז ההכשר התחזק בהרבה, שהרבה אנשים, בבני ברק אני אישית יודע שיש איזה חנות, שלפני ארבע שנים או שלש שנים, היה להם הכשר, ופתאום הם לא צריכים הכשר, למה, הציבור לא דרש את זה,

יש להעיר:

הציבור לא דרש הכשר, כיון שנודע להם המחדלים של ההכשר, וכמ"ש הגר"מ שטרנבוך שליט"א בח"ה סי' רסא. הציבור הבין שאם כל הפאות בעולם עומדים תחת השגחה של אדם אחד (כאשר הוא גם ככה עסוק מעל הראש בדברים אחרים), ודאי אין כאן כלום.

נוסף לכך, הם הקלו ראש בכל הענין, כיון שהם ראו שנשיא ההכשר הרב גרוס מיקל ראש בזה, ואמרו כי מסתמן שאין כאן איסור. (ואין עתה הזמן לדבר על החורבן שנגרם מכך, כיון שהרב גרוס בכל הזדמנות אפשרית הודיע כי הוא אוחו את הפסק של הרב אלישיב לדין גמור, ובמשך י"ד שנה הציבור שתחתיו רואה לאיזה התייחסות זוכה ה'דין דאורייתא גמור' זה... יש לשאול מדוע הרב בשיעור נותן מקום לסוברים שרוב שיער מהודו כשר, הלא ההכשר תבע את הסוברים כך לדין תורה, וזכה בדין ופסקו ששיער מהודו כולו מע"ז, א"כ איך שייך לצרף דעה זו שרוב שיער בהודו כשר - כדי להקל? הרי ישבו על דיינים מטעם הרב אלישיב ודחוה? תשובה, תחום זה יש בו קלות ראש רבה כנ"ל).

דברי הרב:

אנשים סמכו פה על אנשים שלא צריך הכשר, אומרים שפאניות הם חרדיות הם מספיק מומחיות כדי להבין מה מותר ומה אסור ואפשר לסמוך עליהם, אז עכשיו אז ראו שאחרי שהציבור, עוררו את הציבור והתחיל פה השאלה הזו, אנשים באו לדרוש, מה זה, יש פה עבודה זרה, אז החנות הזאת חזרה וקיבלה את ההכשר, אז אם כולם היו עושים את זה הרבה יותר היה אפשר להגיע לדרגה כזו שבאמת בכל חנות היה אפשר להעמיד משגיח כשרות כל הזמן.

יש להעיר:

זה לא יפתור את הבעיה, כיון שלפי ההלכה צריך להעמיד משגיח משעת גזיזה לאורך כל היצור. וזה לא מעשי, מאחר שתהליך היצור הוא ארוך, ומלא בפריצות ועבודת אלילים ושאר מרעיי"ב. גם תהליך הגזיזה קשה מאד ליישום לפי ההלכה, וכפי שאמר הסוחר בן עזרא "לא ניתן לשלוח אלף משגיחים עם אלף גוזזים לאלף מקומות". לעומ"ז, משגיחי הבר"ץ אשר נשלחים להשגיח על החליבה במחלבות גרמניה, יושנים בתחום המחלבות. מה שאינו מעשי בתחום השיער כנ"ל.

דברי הרב:

אבל המציאות היא לא כזאת, אז אני רק מסביר שבמציאות שהיא לא כזאת אין שום שאלה על הפאות שיש בזמנינו, הפאות שמיוצרות פה בארץ, ובאותה מידה גם כן בפאות שמיוצרות באמריקה, באופן כזה כמו שאני אומר.

ש. בחמץ בפסח...

ת. שמה היה תערובת, פה לא היה תערובת בכלל, אתה חושש שיש תערובת, שמה היה תערובת, ופה אין תערובת בכלל, פה לא היה תערובת, זה דבר אחד.

יש להעיר:

עד היכן נעצום עינינו מן המציאות? בהודו מתגלחים 100,000 בני אדם ביום, ואף שערה לא נזרקת (-לשון אחד הסוחרים). ואילו בכל העולם אין מקום אחד שעומדים 2 בני אדם בתור להתגלח! - מציאות זו מביאה אותנו להבין שלמעלה מ 99% מהשיער בעולם הוא מהודו. אז אנו נתכחש לכל זה ונאמר שאין תערובת?

מי ערב לך שאין תערובת? הלא המשגיח עצמו מעיד שהוא מגיע למפעלים כמה פעמים בשנה, והמפעלים עצמם מדווחים על לא יותר משלוש פעמים בשנה (במקרה הטוב), א"כ מנין לנו שאין תערובת? - אולי אין תערובת של שיער כשר בשיער ההודי... זה כן מסתבר מאד.

זאת ועוד, המשגיח עצמו הודה שתפס מפעלים שרימו אותו ועירבו שיער, ומי לימא לך שלא כולם עושים זאת? - ומה שלא נתפסו עדיין, זה משום שהם זוכים לביקורת פעמיים בשנה בלבד...

דברי הרב:

עכשיו הבעיה היותר גדולה זה השערות שמיוצרות בבתי חרושת, שקונים פאות מוכנות, זה גם יקר, הפאות שמיוצרות בחו"ל, אז שמה זה מיוצר בצורה כזו, ששמה זה מיוצר בבתי חרושת, אז השאלה איך נותנים הכשר על בתי חרושת, במקום כזה שאין משגיח צמוד כל הזמן, זה השאלה.

אז שוב אני אומר, אם היו כולם מתלכדים מסביב הרב אלישיב והיו הולכים עם הדרך שלו, אז היה אפשר היו יכולים להעמיד גם משגיח כל הזמן, **דברו עם הרב אלישיב שאי אפשר, הרב אלישיב אמר תעשו מה שאפשר לעשות.**

יש להעיר:

להעמיד משגיח כל הזמן, הוא דרישת ההלכה (יו"ד קטו, א. קיט, ג). האם אנו צריכים להאמין שהרב אלישיב יאמר דבר שהוא נגד ההלכה?

מובא במכתבו הרשמי של שלזינגר, שמקימי ההכשר קיבלו הדרכה מהגר"ש ואזנר זצ"ל. א"כ יתכן שהרב אלישיב שאל את שלזינגר מה דעת הרב ואזנר, והשיב שזה מאוס. והרב אלישיב לא העלה בדעתו שהרב ואזנר לא שמע את הגירסא החדשה - שהגילוח עבור האליל, ולא 'הכנה' לטמפל. והוא אמר להם תקחו הדרכה מהרב ואזנר...

(בע"ה יבואר בקונטרס נפרד, כי רב ידוע מחו"ל דאג ששליחי הבי"ד הגר"ד דונר, ואמיר דרומי, לא יכנסו לרב ואזנר. ואותו רב מחו"ל העיד בפני הרב ואזנר את הגירסא של תש"ן שהגילוח הוא הכנה לכניסה לטמפל, כדי שיוציא מכתב לקולא, ואחר שיתפרסם המכתב לקולא, שוב, אף אם אח"כ ישמע הרב ואזנר את הגירסא האמיתית ויאסור (מה שבאמת קרה), הציבור יבין שזה רק 'חומרא'... אמנם, הרב ואזנר נשמר מזה, והוא כתב במכתב לאותו רב מחו"ל, כי הוא לא נכנס לסוגיא...).

דברי הרב:

עכשיו אני רוצה להסביר איך זה עובד שם ההכשר, ההכשר עובד בצורה כזו, יש מפעל, יש מפעלים שהם מייצרים רק פאות כשרות, אין לו פאות אחרות, אז המפעל הזה שעושים איתו הסכם שמייצרים, נגיד גלית איטליה יש לה הכשר, או באמריקה, כל מיני מקומות יש שמייצרות שם את הפאות, אז שמה שמה עושים איתם תנאי שבבית חרושת אין שום לא

מכניסים שום שיער של הודו, אסור להכניס שום שיער של הודו, וכמובן שיער מעובד גם כן לא מאשרים, יש בתי חרושת, יש בעלים, שיש להם מחלקה יהודית זה נקרא, אצל הסינים ואצל הקוריאנים, זה נקרא, מיוצר בסין או בקוריאה, זה נקרא המחלקה היהודית, אז ג"כ במחלקה היהודית שיש זה בנין נפרד לגמרי, ובבנין הזה אסור להם להכניס את השיער של הודו, אסור, רק שערות אחרות מותר מסין או מאירופה.

יש להעיר:

דבר זה נחקר ע"י צוות מטעמינו בחו"ל, ונתברר שבכל המפעלים, הייצור ליהודים נעשה באותו בנין, מלבד במפעל אחד שיש לו מבנה סמוך ובו מייצרים פאות ליהודים (ואף זאת אינו ברור אם הוא מחשש עירבוב, או משום התנהלות של המפעל), ועכ"פ ודאי שניתן לערב שיער מהמבנה הסמוך כרצונם.

עכשיו השאלה איך בודקים את השערות האלה, אז אנשים שעוברים שמה, שנמצאים בסין או בקוריאה, נוסעים לפעמים במיוחד, והרבה פעמים המשגיחים נמצאים שם בסין כמעט כל חודש או כל שבוע או לפעמים אפילו פעמיים בשבוע,

יש להעיר:

ראשית, אין 'משגיחים', יש משגיח אחד - הרב אברהם שלזינגר. שנית, הוא לא מגיע כל שבוע ולא כל חודש. הוא אמר שמגיע לביקורת במפעלים בין פעם לשלוש פעמים בשנה. וכן בעלי מפעלים סיפרו שמגיע בין פעם לפעמיים בשנה. ובאשר לפאניות, המשגיח הודה שיש שלא הגיע אליהן כלל לביקורת (ניתן לשמיעה). ואלו שהוא כן הגיע אליהן לביקורת, הן מספרות על בדיקתו שאינה כלום, והן יכולות להביא לחנות כל מה שהן רוצות (ניתן לשמיעה).

דברי הרב:

אז נמצאים שמה באיזור, נכנסים, ובודקים את השערות בבדיקת פתע, בדיקת פתע, בדיקת פתע,

יש להעיר:

מצד המציאות אין בדיקות פתע בתחום זה. בכדי להיכנס לאיזור המפעל דרוש אישור של המפעל, ובפרט שפקידי המפעלים מספרים שהמשגיח מעדכן אותם מראש מתי הוא מגיע (ונודע לנו שהם מעדכנים את שאר המפעלים...).

מבחינה הלכתית בדיקת פתע פירושה שיכול להגיע בפתע, אך כשיש 2 גויים ומעלה לא מועיל בדיקת פתע (יו"ד קכט, ב). כמו"כ כאשר הגוי סגר את הדלת הכל אסור, שמא החליף (יו"ד קכט, א). זאת ועוד, בדיקת פתע אמורה רק לגבי סחורה המופקדת אצל גוי, או שהוא שליח להעבירה ממקום למקום, אך באופן שהגוי מתעסק בסחורה, ואילו יחליף, יעבור הישראל על איסור, צריך ישראל עומד על גביו (יו"ד קטו, א. קיט, ג).

זאת ועוד, דדברים אלו אמורים בסחורה של ישראל! אך כשמדובר בסחורה של גוי וברשות הגוי (כנידו"ד), ההחמרה של ההלכה בזה היא פי כמה. כגון שלא מועיל אפי' מפתח וחותם (י"ד קלא, א), כיון שהגוי גס בדבר, ואין לו שום מונע לעשות כרצונו וחפצו. לשון הרמב"ם (מאכ"א יג, ג): "שכיון שהיין של עכו"ם וברשותו, אינו מפחד לזייף ולהכנס לבית, ויאמר ויהי מה אם ידעו בו לא יקחו ממני".

דברי הרב:

בודקים אם יש שמה שערות של הודו או לא, ברגע שמגלים שיש לו שער של הודו מורידים לו את ההכשר ופוסלים אותו לגמרי.

ש. איך בודקים

ת. אז ככה, השיער הוא לא מעובד, שיער שהוא לא מעובד אפשר לבדוק את זה, במישוש יד, אפשר לראות את זה,

יש להעיר:

נשיא חקירות 'אף בי אי' האמריקני, נשאל האם ניתן לזהות על פי שיער האדם מה מוצאו, והשיב "לא" (ניתן לשמיעה, וכן לקבל מסמכים על כך). בעניינינו, פאניות מעידות כי ע"י מישוש אפשר להבחין מה טיב השיער, אבל לא מה ארץ המוצא שלו. (כל זאת מלבד מה שצויין לעיל בשם ר' חיים כץ ממקימי הכשרות, שלא ניתן לזהות על פי מישוש וכדו').

דברי הרב:

הכלל הראשון ששיער מעובד לא נכנס, וצריך לקבל שיער שהוא לא מעובד, השיער שהוא לא מעובד אז הוא נמצא שמה, ואסור שמה שיהיה שיער של הודו בכלל. אנשים מידי פעם בודקים, פעם זה פעמיים בחודש, פעם זה יכול להיות פעם בחודשיים, הם לא יודעים מתי הוא מגיע (א.ה. כאמור, דבר זה אינו נכון מסיבות רבות), אז הוא מגיע ובודק את כל השערות אם יש שמה שיער של הודו או לא, אם נמצא אצלו פעם אחת שיער של הודו אז אנחנו מורידים לו את ההכשר לגמרי.

ש. בשבת

ת. בשבת לא מגיעים, נכון בשבת לא מגיעים,

ש. ואז הוא יכול

ת. אז הוא יכול, בסדר, נכון, אבל, נכון, הוא יכול להכניס, אבל גם לא בשבת, הוא יכול להעמיד שומרים בכל הפתחים וגם כן לראות ומיד... אז אני רוצה להגיד, על מה מסתובב פה ההכשר, ההכשר, ההכשר מסתובב פה בצורה כזאת, שנכון שאם הוא יכניס את השיער של הודו, אז השערות האלה לא מכניסים חתיכה קטנה, מכניסים פה כמות, והכמות הזאת תימצא, לא חודש הזה אז חודש הבא, בבדיקות סדרתיות

יש להעיר:

'בדיקות סדרתיות' - פעם או שלוש פעמים בשנה! סדרתיות כזו יכולה בשנת תת"ת לתפוס זיוף של מפעל אחד...

דברי הרב:

שבדוקים אז זה ימצא, ועל זה אני אומר שהוא מירתת, שהגוי הוא מירתת, הוא מפחד שמא יתפסו אותו, ואם הוא מפחד שמא ימצאו אותו שהוא מביא שיער שהוא פסול, אז על זה מסתמכים.

יש להעיר:

אין מקום הלכתי לסמוך בזה כלל. ההלכה דורשת 'ישראל עומד על גביו' כנ"ל. בענין חליבת עכו"ם למשל (יו"ד קטו, א), לא חילקו, אלא אמרו שאם לא ראה תחילת החליבה, הכל פסול. (ומה שהקלו בהצטרף כמה פרטים, זה משום שלא מצוי בינינו חליבת בהמה טמאה [כיון שלא ניתן לעשות ממנו גבינה וחמאה], רא' ב"י יו"ד קטו. ואינו נוגע לדידן, ששיער הודי מצוי בשווקים כיון שהוא מעולה לפאות).

דברי הרב:

אז שוב, אז אני עכשיו רוצה להסביר מה פה הסברא של מירתת, כתוב בשו"ע בסי' קיח ס"י, המניח עכו"ם בביתו ובו דברים שאם הוחלפו יש בהם איסור תורה, אם יוצא ונכנס אפילו שהה זמן רב ולא הודיעו שדעתו לשהות מותר, ולא חיישינן שמא החליף כיון שהוא מפחד, אז זה בדבר שיש בזה הנאה, עכשיו צריך שיחיה שהוא מתיירא כל שעה לאמר עתה יבוא, אבל אם הודיעו לו שדעתו לשהות אסור, אם הודיעו לו שדעתו לשהות ולא לבוא אסור, ואם אינו נהנה בחליפין, אם הגוי לא נהנה בחליפין אז כתוב שהוא מותר בכל ענין ולא חיישינן שמא החליף להכשילו כיון שאין הנאה בדבר

יש להעיר:

ודאי שיש לו הנאה, דמרויח בכך ממון רב. כאן המקום לבאר - איזה אינטרס יהיה למפעל להחליף את השיער, ולתתו ללקוח אחר, הרי בין כך אחרי העיבוד לא מבחינים?

תשובה: אחרי העיבוד לא מבחינים את מקור השיער, אבל מבחינים בין שיער טוב לשיער פחות טוב. בין שיער דק, לפחות דק. בין שיער גמיש לפחות גמיש.

כלל הדבר, בהודו מאות טקסטורות של שיער. כלומר, יש את כל הרמות. ממילא כאשר שלזינגר יניח שיער שלו אצל מפעל לייצור פאות, בעל המפעל לא מעניין אותו אם זה ברזילאי או הודי, אלא מיד הוא יקטלג את הרמה של השיער לפי דק, עבה, גמיש, וכו'.

כאשר בעל המפעל יראה ששיער זה ברמה 7, הוא יתן את השיער הזה לקליינט אחר, וייצר לשלזינגר פאות משיער (הודי) ברמה 6. דכל כמה שהגוי יכול להרויח ממון אם יחליף, חיישינן (יו"ד קיח, י. למעשה, בדידן אף אם אינו מרויח ממון חיישינן, דכללא הוא שגוי המתעסק בסחורה של יהודי, ואילו יחליף יעבור היהודי על איסור, חיישינן שיחליף גם אם אין הגוי נהנה בהחלפה כמ"ש יו"ד קטו, א; קיט, ג).

דברי הרב:

אז פה הפשט הוא ככה, אם אין לו הנאה בדבר אני אומר שלא חוששים שמא החליפו, ופה לא צריך שהוא יפחד כל רגע שהוא ייכנס, אז אם בודקים אותו, אפילו שלא מפחד כל רגע שהוא ייכנס אז ג"כ כתוב שזה מותר, כך כתוב בשו"ע.

יש להעיר:

יש כן שגגה כפולה. ראשית, יוצא ונכנס' מהני רק בשומר או שליח, לא במתעסק בדבר (יו"ד קטו, א. קיט, ג. ומה שהש"ך בסי' קט"ו סק"ד התיר ביוצא ונכנס, זה משום שחליבת בהמה טמאה אורכת זמן, ומירתת הגוי לגשת לחולבה, כשהישראל יוצא ונכנס. אולם בנידו"ד הכנסת שיער לליין הכשר אינה אורכת זמן כלל. וחילוק זה מובא באחריו).

שנית, מה שאמרו שאילו אין לו הנאה לא חיישינן זה רק בשומר או שליח כנ"ל (יו"ד קיח, י), אך במתעסק בדבר, לא חילקו (קטו, א. קיט, ג).

דברי הרב:

אמנם המהרי"ט, הדרכי תשובה מביא שהמהרי"ט הוא חולק על זה, שהוא כותב שגם במקום שאין לו הנאה מכל מקום הוא צריך שיהיה מירתת שהוא בא כל רגע ורגע שהוא בא, אבל הפרי תואר ועוד אחרונים שם בדרכי תשובה בסי' קיח מביא במקום שאין לו הנאה כמו פסק השו"ע שאנחנו אומרים שאנחנו לא חוששים שמא הוא החליף, אם בודקים אותו מידי פעם והוא יודע שאפשר לבדוק אותו בהפתעה בלי שהוא ידע, אז באופן כזה אנחנו אומרים ככה, אז שוב אני אומר, פה לא מדובר פה כמו שמדובר פה בשו"ע שיש פה לחם, שנגיד יין נסך וחבית יין שמחליפים חבית, פה מדובר בתעשיה, אם הוא הכניס את השיער של הודו, או שהוא מכניס באופן קבוע שיער של הודו, אז ימצאו את זה, ומזה הוא מפחד, כיון שיש לו פחד, הנקודה פה זה הפחד, הנקודה פה זה הפחד.

ש. כאן יש לו הנאה

ת. לא לא, אבל כנגד ההנאה הזו יש לו גם פחד שהוא מפסיד פרנסה שלו, הוא יפסיד את הפרנסה שלו, שאם יתפסו אותו, הוא לא נהנה, ההנאה שלו זה היצור, הוא לא סוחר, ההנאה שלו זה יצור, מזה הוא ירויח כמה גרושים הוא ירויח (א.ה. כאמור, זה לא רווח מועט אלא מאות רבות של אחוזים), הוא לא יכול להכניס את כל זה.

יש להעיר:

זה לא נחשב מירתת, כיון שביקורת של פעמיים בשנה אינה כלום. ואף אם היה ביקורת יומיומית, כל כמה שאין הישראל עומד על גביו' (כמובא ביו"ד קטו, א) ורואה מעשהו תמיד, לא ניתן להינצל מחשש עירבוב.

דברי הרב:

זה אני הבאתי את מה שיש, עכשיו אני יבוא לדון מבחינה הלכתית איך מתייחסים לזה, הבאתי, את השערות שעושים אצלנו כבר אמרנו, לדעתי אין שום חשש, אין שום חשש, עכשיו אנחנו נבוא לדון על השערות שיש שמה, השערות שיש שמה רוב רובם אז הם שערות שלא של הודו, זה ברור, וזה רואים, זה מחסנים, יש שם מחסנים שאפשר לראות את השערות, רוב רובם של השערות לא של הודו

יש להעיר:

אינו נכון. כל השערות בהודו הוא מע"ז, ורוב המוחלט של השיער בעולם הוא מהודו, וכמעט לא ניתן למצוא שיער אחר, ולא ניתן לזהות מה מקורו מהודו ומה לא.

עכשיו השאלה פה אם התערב, יש פה חשש, לא ודאי, יש פה חשש שמא התערב פה שער של הודו, השער של הודו הוא שהתערב אז הוא בעצמו כבר מורכב מתערובת של שערות שמוותרות, יש שערות שמוותרות ושערות שאסורות זה תערובת הראשונה, ואנחנו אומרים שהתערבב בשער אחר, זה תערובת השניה, אז אם זה תערובת הראשונה בתערובת השניה, אז

בעבודה זרה אז הש"ך והט"ז וכל האחרונים פסקו, שאפ"י בתערובת ע"ז אם נפל הע"ז לתערובת אחת וממנה נפל למקום אחר אז אנתנו אומרים שזה בטל, מובן?

יש להעיר:

שגגה גדולה. 'תערובת שניה' פירושה שנפל מן התערובת הראשונה לתוך חבית של היתר גמור. ואילו בנידו"ד אין נפילה מתערובת ראשונה לתערובת שניה, אלא התערובת הראשונה מתרבה עוד ועוד בשיער כשר ופסול (ורא' לקמן).

דברי הרב:

בשו"ע כתוב מדיוק בדעת הרמב"ם שצריך תערובת השלישית, אבל הש"ך כתב זה לא דיוק וחולק על השו"ע, וזה הסכמת האחרונים שמותר אפילו בתערובת השניה, כיון שמותר בתערובת השניה, אז יוצא ככה, יש פה, זה שוב זה התכתובת שבין הרב אלישיב לרב בעלסקי, שפה יש תערובת הראשונה ואחרי זה תערובת השניה,

יש להעיר:

להלן מוגש מה יוצא לפי הגר"י בעלסקי זצ"ל. ניקח למשל את מ.מ. גופטה - סוחר שיער הודי (שסוחרים יהודים קונים ממנו עשרות שנים), ונעיין במסחרו. הוא מהקונים הגדולים של הטמפל בטירופטי. שיער זה מתערב עם שיער כשר שיש לו (שליחי הבי"ד הגרא"ד דונר ואמיר דרומי העידו שאין לו שיער כשר כלל, אך לצורך ההמחשה נניח כך) עתה הוא מוכר למפעל בספרד שיער, ונניח שהמפעל מחזיק גם שיער כשר. טוען הרב שהשיער ההודי התערב אצל גופטה פעם אחת, ועתה הוא מתערב פעם שניה במפעל בספרד.

עתה נעיין בהלכה מה נקרא 'מתערב פעם שניה'.

נפלה טבעת של ע"ז לחבית של מאה טבעות, כל החבית אסורה. נפלו ממנה ארבעים טבעות לחבית אחרת של מאה טבעות שהן לא ע"ז, החבית האחרת מותרת. כיון שכל טבעת שאתה מוציא יש עליה שתי ספיקות: א. אולי אין זו טבעת מהחבית ראשונה. ב. אף אם היא מחבית ראשונה, אולי היא לא הטבעת האסורה.

עתה ננסה להעתיק את המקרה של הטבעות לנידו"ד. ונראה כמה נקודות הנחה שרירותיות אנו צריכים להניח כדי שהציורים יהיו דומים. צריך להניח ש:

א. יש לגופטא רוב שיער כשר, ועל גבי זה הוא קונה מיעוט שיער הודי.

ב. גופטא לא עירב את השערות אלו באלו, כי אם הוא עירב, יוצא שבכל קוקו יכול להיות שיער הודי, ושוב לא מועיל חלוקה של השיער לרוב ומיעוט. (זה נגד המציאות, כיון שהסוחרים מלבד הקיטלוג הראשוני שהם עושים חלוקה לפי טיב השיער, הם מקטלגים את השיער

לפי אורך. ובהחלט יתכן שיניחו באותה גומיאל שיער אירופאי [אם יש להם כזה] ושיער הודי בטיב שוה ובאורך שוה).

ג. הסחורה של גופטה נחלקה לרוב ומיעוט.

ד. גופטה מכר למפעל בספרד את אותה קבוצה של מיעוט שיער הנ"ל.

ה. המפעל בספרד יש לו שיער כשר לגמרי ללא כל תערובת של שיער הודי (כאמור, דבר זה הוא נגד המציאות).

ו. המפעל לוקח את השיער מגופטא ומניח אותו בתוך השיער הכשר לחלוטין.

ז. השיער הכשר הנ"ל שהיה למפעל טרם הקניה מגופטא - הוא הרוב, ואילו השיער שנקנה מגופטא הוא מיעוט.

ובכן, אם אחת מהתקיות לא התממשה, יש לפניך תערובת ראשונה בלבד. לעניינינו, מי שחקר קצת את ענף השיער יאמר לך שרצף ההנחות הנ"ל אינו מעשי משום בחינה. (וכפי הידוע בבירור גמור, כל השיער של גופטא הוא מטירופטי, ואע"פ כן הוא משווק את השיער שלו לטוחרים יהודים תחת מסווה של 'שיער מסריקים', 'גזיזה מעניים' וכו'. השיער שלו מגיע לבראזיל ספרד, דרום אמריקה וכו', ונמכר כאירופאי).

דברי הרב:

אז הרב בעלסקי כתב לו למה צריך הכשר, הלא בהודו עצמו יש ספק, ספק אם זה שער של הודו או לא, ואחרי זה הולך מתערב עם שערות אחרות, השער של הודו עוד פעם עם שער של הודו, כך הוא כותב, עם שערות אחרות, אז הוא אומר שזה מותר, אז הרב אלישיב אומר שהוא לא מבין מה שהוא מדבר, הלא מדובר שמה בשיער של הודו גרידא, שער של הודו לבד, שיער של הודו לבד איך אתה יכול להגיד שיש פה שתי תערובות, ככה הרב אלישיב מדבר שמה על שערות של הודו, אז הוא רצה להגיד שיש פה שתי תערובות, אז הרב אלישיב כותב לו הוא לא מבין איפה יש פה שתי תערובות הכל רק תערובת אחת, אין פה שתי תערובות, אבל במקום שיש באמת שתי תערובות, אז הרב אלישיב גם כן מסכים שיש מקום להתיר, למה, כי הש"ך והט"ז כתבו בסימן קי ס"ח, **מי שלמד את זה יודע,**

יש להעיר:

מי שלמד יודע שגם המיקל בתערובת שניה, הוא משום ספק ספיקא, שמא לא זו היא שבאה מהקבוע ואת"ל זו היא, שמא של היתר היא (ש"ך יו"ד סי' קי סקכ"ד). וזה שייך דוקא התם שאחר שלקח מהקבוע התערבה החתיכה בחתיכות היתר אחרות **שאינ בהם איסור כלל**, משא"כ הכא גם מה שנלקח מהקבוע **התערב שוב בקבוע**, כנ"ל, ומה שייך לקרוא לזה 'תערובת שניה'. (זאת מלבד עדותו של שלזינגר בבי"ד דר' אלישיב, שכל שיער הודי הראוי לפאות הוא מהטמפלים, ואין כאן תערובת ראשונה כלל, אלא הכל מהטמפל).

דברי הרב:

ששמה תערובת השניה היא מותרת, אז פה אני אומר תערובת השניה היא מותרת, אז אם כן, אפילו בוא נגיד שהוא כן ערבב, הרי זה ברור הלא שרוב רובו של השיער שמה זה שיער שלא של הודו, זה כל מי שמבין רואה מחסנים שלמים, רק

מה, יכול להיות שהוא הכניס שמה נגיד יש עשר טון של שערות והוא הכניס חצי טון שערות של הודו, יכול להיות, אבל זה תערובת שניה, תערובת השניה מותרת.

ש. ואם יש רוב

ת. אז זה גם כן, אז אמרנו, מה כתוב בדברי חיים, שאם אתה מזמין מגוי דנים את זה כקבוע כמחצה על מחצה, מחצה על מחצה זה ספק, זה מותר, אפילו ברוב, למדנו כתובות, דף י' בכתובות כולם למדו, קבוע מחצה על מחצה דמי זה לאיסור ולהיתר, אז אם כן,

חוץ מזה, זה הכל מדובר בתערובת אמיתית, פה יש לנו חשש של תערובת, לא מדברים בתערובת אמיתית, מדברים מחשש שמא הוא עירב, הלא בדקו את זה כבר עשרות פעמים, עשרות פעמים היו במפעל שלו, ושוב במפעל זה לא שמכניסים פה נגיד עשר קילו שער ואחרי זה, זה כמויות ובודקים את זה, כל פעם באים ובודקים בודקים, ונכון שלא באים שמה כל יום, אבל כבר בדקו את זה כמה פעמים, ולא מצאו אצלם שום דבר, גם עשו איתם חכמות, **שמישהו התחזה שרצה למכור שיער של הודו ניסה לשכנע אותם והם לא הסכימו**

יש להעיר:

דבר מעניין, לנו הם הסכימו מיידית למכור שיער מהודו.

דברי הרב:

הם אמרו שזה מחלקה יהודית, זה כבר לא כתוב בשו"ע, לא הסכימו, כי הם אמרו שלא, שהם עובדים במחלקה היהודית, הם לא מכניסים שיער של הודו, טוב אני לא יודע עד כמה אפשר לסמוך על זה,

ש. אחרי העיבוד

ת. נכון, בסדר, אני אומר, השיער מגיע לפני העיבוד, נכון יכול להיות שמערבים, אולי אתה צודק, ודאי, אבל הכל זה חשש, ואם הכל זה חשש, אז החששות האלה אז אני אומר, גם אם זה נכון זה תערובת שניה, הרב אלישיב בעצמו מביא שבתערובת שניה יש מקום להקל. חוץ מזה אני אומר, שזה גם ספיקא דדינא, הלא זה כל זה גם ספיקא דדינא, יש פה שלש ספיקות, קודם כל ספק, אמנם אנחנו פוסקים שזה אסור אבל מ"מ זה ספיקא דדינא, ויש ספק, זה לא ספק, חשש שמא הוא מערב, וגם מה שהוא מערב זה גם חשש, וגם יש פה מירתת, אז על זה אנחנו אומרים שאנחנו סומכים, ממילא, נכון שיכול להיות שהיו צריכים הכשר יותר טוב, **אבל הרב אלישיב אמר, בפירוש דברו איתו הוא אמר תעשו מה שאתה רוצים,**

יש להעיר:

ח"ו לומר שכך אמר הרב אלישיב. האם הרב אלישיב נוקט שהיהדות מאפשרת לעשות מה שרוצים? וכי מישהו חייב את הנשים לחבוש פאה? האשה מצווה לכסות את ראשה, לא כתוב שצריכה לכסות בפאה. ואם לא ניתן בפאה שתכסה במשהו אחר.

דברי הרב:

התייעצו פה עם גדולי הפוסקים אני לא רוצה להזכיר, על הצורה הזאת של ההכשר, רק אני רוצה להסביר שאנשים באים, עבודה זרה, וצריך לשרוף את זה, ובבית מכניסים עבודה זרה ולא יודע מה, הכל זה עורבא פרח, אין פה שום דבר, יש פה רק חשש בעלמא, ואנחנו מתנהגים, ואנחנו אוכלים, אני לא יודע, מה שאתם אוכלים אז גם כן, בכל מיני מקומות יש, פעם אני זוכר את זה שישבנו בבית דין, ערבבו קטניות, עשו מיונו, זה היה ביום של מכירת חמץ, אז ישבנו בבית דין, עוד כשהיינו בשארית, אז ישבנו והיה טלפון שעשו מיונו מקטניות, אז שאלו אם צריך להכריז על זה או לא, שאלו את הרב אלישיב, הוא אמר להכריז,

יש להעיר:

למה הוא ציווה להכריז? הלא דרכו היא 'לעשות מה שאפשר'... (ח"ו)

דברי הרב:

אז הכריזו בכל הבתי כנסיות, אז אני אמרתי, **בכל הכשר יש בעיות**,

יש להעיר:

כל הכשר מיוסד על אדני ההלכה, וכאשר יש בעיה מנסים לפתור אותה, וכשאין אפשרות, אוסרים. לעומ"ז בהכשר השיער ההכשר מיוסד על תרמית אחת גדולה, מאחר שלפי ההלכה לא ניתן למסד כשרות בזה כלל, דכמעט ולא נמצא שיער כשר, וודאי אין דרך לזהותו לרוב הרמאויות הגדולות בתחום זה.

דברי הרב:

אני אומר שוב, אנשים באים ואומרים עבודה זרה, זה עבודה זרה בתוך הבית שלך, אז אני אומר יש פה רוב רובו שיער שהוא לא עבודה זרה, ואם התערב התערב פה דבר שהוא ספק עבודה זרה, וזה רק חשש שמא הוא התערב, ויש פה גם את המירתת מה שכתוב בשו"ע שאם אדם אין לו הנאה בזה, ואין לו הנאה בזה בגלל שהפחד שהוא מפסיד את הפרנסה שלו זה יותר מההנאה שהוא ירויח, **הרווח שלו, הוא לא סוחר, הוא לא מרויח מזה, לא זה הרווח שלו, הרווח שלו זה היצור, התוצרת**

יש להעיר:

כוונת הרב לומר שהמפעל מקבל שיער לעשותו פיאות, והרווח שלו רק מהעבודה, וממילא אין לו שיער אחר לערבבו - או עכ"פ גם אם יש לו שיער אחר, אין לו סיבה להחליפו. אמנם אין זה נכון, כיון שהמפעלים מוכרים גם שיער לבקשת הלקוחות, ולא רק פאות, וודאי יש להם סיבה להחליפו כנ"ל.

מה שהוא מייצר, **הוא יפסיד את השם שלו**, את האמינות שלו, שיתנו לו אז אם כן על זה אפשר לסמוך, ואדרבה, אם הציבור יתעורר והציבור ידרוש, כמו שעכשיו החנות הזאת היא דורשת עכשיו את ההכשר, אם הציבור יתעורר והציבור ידרוש אז ממילא ההכשר יתחזק הרבה יותר, אבל מכל מקום אין ? ואפשר לסמוך על זה, נכון שאני אומר שיש מקום באמת להעמיד שמה משגיח כל היום, אבל מכיון שבמציאות של היום אנחנו לא יכולים, הרב אלישיב אמר לעשות מה שאפשר לעשות, זה מה שאפשר לעשות, ושוב אני אומר, שלש ספיקות, קודם כל יש פה רוב שיער שהוא כשר, יש פה שיער אפילו שהוא התערב אז זה ספק עבודה זרה, לא ודאי עבודה זרה, וזה רק חשש בעלמא, ובחשש בעלמא אנחנו לא אוסרים, וגם כן יש פה ענין של מירתת, ובודקים, **ובינתיים בכל הבדיקות שערכו לא מצאו, בכל הבתי חרושת לא מצאו שום פסול**.

יש להעיר:

שלזינגר סיפר לנו שתפס מפעלים שרימו אותו ומכרו ליהודים שיער הודי.

ש. אם אפשר לבדוק ע"י משמוש למה זה מתבטל

ת. זה אי אפשר לבדוק כל שיעור, אתה צודק, אם היו כולם, אם היית הולך לשכנע אנשים שיקנו בהכשר, אז יכול להיות שבאמת כולם היה אפשר למשמש כל שיעור, אבל מכיוון שאי אפשר, אי אפשר, אז אנחנו סומכים על רוב. הוא צודק מאה אחוז, אם הוא היה הולך ומשכנע את כולם שיעשו הכשר, אז באמת היה אפשר למשמש כל שיעור, בודאי, מה ששיער מעובד לא מכניסים, שיער מעובד אי אפשר לבדוק.

אנחנו אומרים שוב, אני מסביר לך, הרב אלישיב אמר שצריך הכשר, אז אני אומר זה צורת ההכשר, מה מוסיף ההכשר, המירתת, שבדקים אותו, ובשערות פה בארץ ההכשר עושה את החשש כמעט לאפסי, והחשש ? מותר, ובחז"ל זה משפר את זה, אם הגוי היה יודע שהוא יכול לעשות מה שהוא רוצה, הוא היה סומך על זה שאף אחד לא מגיע אליו, יכול להיות שהיה עושה כל העולה על נפשו, ככה הוא יודע שיבדקו אותו, אז בודקים גם חשבונות, אז נכון, אומרים שאפשר לרמות, אפשר לרמות, נכון, אפשר לרמות, אבל זה אפשר לרמות, ורואים שרוב רובו של השיער הוא כשר, ובודקים את זה, אם לא היו בודקים את זה מי יודע מה היה קורה, על ידי שבדקים, אז כל הרוב הזה, וחוף מזה אלה שטוענים שלא צריך, אנחנו אומרים שהרב אלישיב אמר שכן צריך, על זה היה הבית דין, על זה היה הדיון, ואמרו שצריך הכשר, אני רק אומר מה ההכשר משפר, ההכשר בא במקום שיש שתי ספיקות וחשש בעלמא, במקום כזה אנחנו אומרים שיש פה ענין של הכשר, וההכשר מוסיף, וההכשר מועיל, וממילא אני אומר, שכל אלה שמפרסמים שצריך לשרוף, וזה, ויש פה עבודה זרה, ויש פה זה, ויש פה זה, הם מטעים את הציבור, שזה פשוט לא נכון ע"פ הלכה, לא יודע אם למדו יו"ד או לא למדו יו"ד, הם פשוט מטעים את הציבור, או שלא יודעים את המציאות.

ש. למה מועיל ההכשר, כבר יש תרי רובי

ת. אז אמרתי לך, נכון, אותו תרי רובי היה נשאר, זה היה נשאר אותו דבר, רק מה, הוא היה בלי הכשר, שיער של הודו, היה לוקח שיער של הודו מעורבב והיה מוכר לך את זה, הבנת, לא היה לך רוב. אבל עם הכשר יש פה רוב, כי ע"י ההכשר זה ברור במאה אחוז שרוב רובו של השיער (כשר)

יש להעיר:

פאניות מעידות שיכולות לקנות שיער מהיכן שרוצות. הגדילה לעשות פאנית מפורסמת מאד, בהכשר, שאמרה כי אין ע"ז בהודו, ואין לחוש כלל (ניתן לשמיעה). וקרוביה אמרו שהם קונים מגופטא ממש.

למשל מדברים על שיער של ברזיל. תראו, אני לא איש של ההכשר, לכן כל מה שאני אומר בקשר להכשר עצמו צריך לקחת בעירבון מוגבל, אם יש לי טעויות אז הטעויות עלי, מה שנוגע להלכה זה טעות שלי, אפשר לצעוק עלי, שאני טעיתי בבקשה, אבל מה שקשור להכשר עצמו אני לא, אני רק אומר דבר כזה, ששיער של הודו שהוא מעובד, יש מדינה, יכול להיות שלא צריך לנקוט בשם של המדינה, אבל יש איזה מדינה אחת שמוכרת שער ארופאי, ושם יש חשש גדול שזה שיער של הודו, ואני לא רוצה להזכיר את השם של המדינה, ואנשים אומרים לקנות משמה כי זה שיער מהמדינה הזאת והזאת, אם זה לא היה הכשר היה לוקח שיער של הודו היה מעבד את זה ואומר לך שזה שיער מרוסיה, אז פה שיש הכשר אין לך את הבעיה הזאת, זה הוא לא יכול לעשות.

ש. כיון שיש אפשרות טכנית לבדוק לפני העיבוד זה לא מוגדר עדיין דבר שאפשר לברר?

ת. לא, זה אי אפשר, אתה מוכן לתרום מהכיס שלך מאה אלף שקל לחודש למשגיח שישע ויהיה שמה קבוע? אם אתה מוכן אז זה אפשר, אני אומר, ודאי, זה דבר שאי אפשר לעשות אותו, מה כתוב ברשב"א, ברשב"א כתוב שדבר, בהגעלת כלים מה כתוב ברשב"א, שאם אפשר להגעיל את הכלים בקלות, בלי הוצאה, זה נקרא אפשר, אם צריך להוציא הוצאות, בהגעלת כלים כתוב ברשב"א אם יש שני כלים שנתערבו אם קל להגעיל אותו אז זה נקרא אפשר, אם צריך להוציא הוצאות זה אי אפשר, ואפשר להשתמש עם זה,

יש להעיר:

יש כאן שגגה גדולה. 'דבר שיש לו מתירין' הוא 'חומרא דרבנן'. מבאר הרשב"א כי חומרא זו נתקנה רק באופן שההיתר מגיע ממילא או שזה בידו לתקנה (שלא בטורח). על כן, מכיון שהקדירה שבלעה טעם איסור נתבטלה ברוב קדירות - **ושרי מעיקר הדין**, אלא שאתה בא להחמיר עליה משום 'דבר שיש לו מתירין', **על זה אמר הרשב"א דבכה"ג לא דיברו**. אך בנידו"ד עסקינן באיסור דאורי' **גמור של תקרובת ע"ז**. וכי אם יתערבו תולעים באורז נאמר שאם קשה לבררם, או שההוצאה מרובה, יאכל האורז יחד עם התולעים?

ההלכה היא שמאכל שיש לחוש שנתערבו בו תולעים, אסור לאכול ללא בדיקה, גם אם הבדיקה יקרה. וכך בכל איסור, ופשוט.

יתירה מזאת, כאשר נתערב איסור בהיתר, **ובטל בששים**, אילו ניתן להפרידו מן ההיתר, מחוייב לעשות כן (רמ"א יו"ד צח, ד). כ"ש בנידו"ד ודו"ק.

במצב של היום זה אי אפשר, אם כולם באמת יקפידו ויפסיקו להגיד לאנשים שזה עבודה זרה, **ולא צריך הכשר ולא מועיל הכשר**, וכולם יתלכדו, **אז באמת ההכשר יקבל הרבה הרבה יותר כח**, זה הבעיה פה, שיש פה שלש כיתות שאומרות משהו אחר.

יש להעיר:

הפאניות שהיה להם כשרות, ראו שזה הצגה וסילקו עצמן מן ההכשר. הם הודיעו ללקוחותיהן שאין הבדל בין עם כשרות לבלי כשרות, כולם קונים מאותם מקומות ללא פיקוח של ההשגחה כלל (ניתן לשמיעה, עדויות רבות מאד). הציבור ראה שניכרים דברי אמת, והבין שכנראה אין כאן איסור כלל, והפסיקו לדרוש כשרות, וכפי שרואים בשיעור זה כמה קשה לרב לבאר מדוע צריך כשרות שכזו.